

zeruko
ARGIA

A black and white photograph of a wedding reception. In the foreground, a man in a suit and a young girl in a white dress are seated at a table. Behind them, two men in suits stand, one holding a glass and the other holding a book or album. The background is decorated with white drapery and floral arrangements.

ISIDRO ANSORENA, TXISTULARIA



—Esatekorik ez; baiña ala ere, ba-nuan nerekin alako sena, ta onen laguntasunez eta nere lagun

Orra erriko seme jator oni eskel.
 fi zaion jala. Zeruko Argia'k ezin
 zezakean ixillik utzi onelako gizon
 baten gorapena. Gure txaloak bes-
 te guzienekin batu ta urte asko-
 tarako bizi'a opa diogu oraindik
 gure artean Ansorena adiskideari.

EUSKAL INTELEKTUALAI

MUJKA

EUSKAL UMOREA

LINAZISORO'REN AOTAN

*Ba-du gaurko munduak umore
tanto baten premia.*



Tolosa'ko Ikastolako aurtxoak, orain dala egun gutxi izan zan umeen antzerkian. — «Eztaiak», ta ezkontzako apaiza, «clergyman» jakzarekin, gure idazle Iñaki Linazasoro'ren semea. da. Begietan bere aitaren bizi ta humorea dakarki Etorri dedilla humore ona ta argia zabaltzera gure Errian.

ALBISTARI

Valentí

URRE - LANAK

Plaza de Zaragoza, 2 - Urrut. 11825

antziña-gauzak
erredizak
bezuza-gaiak
erregaluak



Soraluze'ko aur-ikastolaren onespena. Erretore jauna otoitzak egiten erriko agintari ta deituak lagun dituala.

GIPUZKOA

PLAZENTZIA (Soraluze)

AUR-IKASTOLAREN

BEDEINKAZIOA, SORALUZE'N

Benetan atsegingarria Jorraillaren 2'a, soraluzetarrentzat. EUSKERAZ erakutsi'ko dan aur-ikastola zabaldu da. Benetan pozgarria.

Egun orretan Ikastolaren bedeinkazioa izan zan eta orretarako bere zuzendariak jaialdi berezi bat gertatu zuten. Egun alaya, eguraldi oso ederra, txistulariak bakarrik agertu ez ziranak, bazterrak geiago alaitzeko.

Lenbizi gure erretore jaun On Miguel Goikoetxea'k bedeinkatu eban ikastola ta ondoren itz labor batzuk esan zituan zuzendariari zorionak emanaz, jaso berri dan aur-ikastolari bizi luze ta bikain bat opatuaz.

Gure Alkate jauna erriko agintariek, apaizak, Jesu'sen Biotzaren ikastolako zuzendariak, berri-emalleak, gizon eta emakume talde bat, danak ikastolaren laguntzaleak antxe ziran jaialdia ospatzen.

Ondoren amaiketako bat eta bitartean aukera izan gendun, zuzendari batekin alkar-mintzatzeko gertakizunari buruz.

Gutxi gora-bera, onelakoa izan zan gure jardunaldia:

—Pozik al zaudete zuen asmoak beteta?

—Oso pozik gaude, baña gure asmo betetzeari asiera besterik ez diogu eman. Gaurko au lenengo malla da.

—Nola izan da aur-ikastola zabaltzea?

—Erri geienetan aur-ikastolak zabaltzen ari dirala ikusten gendun eta ala, guk ere zerbait egitea bearezkoa zan. Gure errian bat zabaltzea zan gure ametsa. Taldeko danen iritzietatik egokienak artu ta ekin aurrera. Uste gendun denbora geiago bearko zala ikastola zabaltzeko. Pizkortze onak asko lagunduko digu ditugun asmoak aurrera eramaten.

—Bide orretan eragozpenik izan al dituzute?

—Bai, izan ditugu bañan poliki poliki joan giñan danak menderatzen.

—Laguntzallerik, bai?

—Izan ez balira, gaurko jaialdia ez gendun ikusiko.

—Zer izango da urrengo pausoa?

—Dakizuten bezela, irutik bost arteko umeak oraingoz etorriko dira. Bigarren goi-erria gertatzen danean, bostetik zazpi artekoak izango dute sarrera. Gure naia, pauso ori udazkenean ematea da.

—Beste asmorik ba al dezute?

—Gaurko gertakizunak gure indarrak ziara beretuta euki ditu. Neskatil eta mutikoak, gazteak, antzerki ta euskal-kultura gaiak ez dauzkagu aztuta.

¡Jarrai olaxen zuzendari jatorrak! Zuekin gaude laguntzarik bear baldin ba dezute.

DIPUTADU BERRIAK

Gipuzkoa'ko Diputazioa berritu da. Amaika Diputadu oraintsu, sartu diranak. Zenbat indar berri. Danak izango dira bearezkoak, igez

Pasai'koak ere, beste ainbeste egin-gu duelakoan gaude.

Tolosa'ko Udalak edo ayuntametuak, erabaki au artu du: Bere gaiñ artzen duela Euskera bakarrik erakutsiko dan ikastola bat irikitzea.

Ikasbide ederra beste errietako agintarientzat.

«Errera'ko elizan ere, euskerako bi Meza baditugun igandero. Lene-go, 7/12 izaten da eta 11/12'tan bigarrena. Eskerrak gure Erretore Jaun berriari, alaxe erabaki dualako».

Ikasbide ederra, gure erriko elizgizonentzat.

GAI

URRETxu

ANTZERKI-GIRO

Bolada ontan Irimo-antzokiak ikusle-entzule ugari bildu du; ta ainbeste antzieslari kanpotari ikusi ondoren, ba-gendun bertakoen lanen bat ikusteko gogorik. Lengo igandean, bada, jorraillaren 2'an, Urretxu'ko antzieslariak genitun gure aurrean. Gau-iñularretan saio ugari egin ondoren, Karraskedo Jaunaren «Laratzean sua» eskeñi ziguten. Antzieslari zerrenda aundia, betekada polita ta antzoki dotorea. Antzerki au Gipuzkoa'n entzun xamarra dalarik, argi dezagun itz bitan bere ezur-mamia. Gaurko arazo gorri-gorienetako bat aragitzen digu Karraskedo jaunak bere antzerki lan ontan. Langille bat fabrikatik kanpora bialdua izan da: «beste langilleen buruak berotzen dabillekako». Langille onak beste fabriketako ainbat eta ainbat ate po arren, ez du arerik izan. Etxean, berri, emakumea ta semea xoxik gabe, sua pizteko ere dirurik gabe. Ontan, Gabon Gabean, dalako langille au kanpora bialdu zuan nagusiaren alaba eskupeko batekin dijoa langille orren-gana Caritas'en izenean. Baño ez dijoa bere aitaren partetik; baizik-eta beste fabrika batean lana eman nai dion zuzendari baten partetik. Gauzak ola, lanaren itxaropenean, laratzean sua pizten da. Agiri denez, gaur-gaurko arazo berezia.

Antzieslariari buruz, osoan beintzat dotore lan egin zutela esan bear. Jakiña, ainbeste jende dan antzerki batean agirian dago etzutela danak maixukiro ta berdin jokatu-ko; alde aundi xamarra zegoen batzuen eta bestearen artean. Dana dala, batez beste, primeran egin zuten. Alare aurreneko ta irugarren egialdiak bigarrena baño askoz obeto. Saio au pixka bat geigo borobiltzen saiatuko balira, asko irabaziko luke lanak.

Gero, iru saioak berak ere luze xamarrek dira eta zenbait unetan aspergarritxo ere bai. Orregatik, jendea egon-ezinean arkitu ez dedin, onuragarri litzake bakoitzaren trebetasuna geigo agirian jartzea. Nere iritzi apalean, eman duana baño askoz geiago eman dezake talde onak eta au, jakiña, zuzendariaren gain egongo litzake. Ez konformatu, bada, «dextentearekin» bakarrik, baizik eta atera bakoitzari eman dezaken murtzio guzia.

Azkenik, komenigarri litzake baita ere, antzerki paperak egokiago aragitzea, alegia. Esate baterako, azkeneko ekinaldian sukalde artan zegoen beartasun gorria bizi duan etxe-koandreak sendoago egin bear du lana, eta alegindua olakotan nabaitzen diran sentimentu ta barren-zirrarak loratzen. Lasaiegi ta kezka aundirik gabe agertu zitzaigun etxe-koandre gajoa; baño nere iritzi apalean, oso egoki aragitu dezake paper ori.

Dana dala, merezi du txalorik pranko erabat eraberritua izan dan talde onak. Ez da gutxi ainbeste jende elkarrekin biltzea. Asko iritzi dezute, gazteok; ez ordea, al dezu-ten guztia. Ba dezute ezpala ta kla-sea. Zer orduan? Saiatu ta ez erdiarekin konformatu. Zorionak bakoitzari ta gure txalorik beroenak guztiontzat, urretxuar gazteok.

Aupa urretxuar gazteok!!

URRUNGO ANTZERKIAK

Datozten iru igandetan beste ainbeste talde ditugu Irimo antzokian lan egitekoak. Jorraillaren bigarren igandean Zaldibikoak datozkigu Xalbador Garmendia'k euskeratutako gizon zuzenak antzestera. Jakiña denez lan au Camus'ena da, frantzesa.

Irugarren igandean, errexildarrak; Larzabal'en Erria edo nor alkate» eskeñiko digute.

Lagarrenean, berri, Zarauzdar-kan beste lan berri batekin.

Bukatu baño len, gure txalorik bete ta beroenak Feliziano Arrieta (talde onen zuzendari) ta antzerki giro au sortzen ari diran guztieri.

«KITOLIX»

BEASAIN

ESKOLAK ITXITZEN

Gaur egun, danok dakigu Eskola premi ikaragarria dagoela baztarretan eta beste lekuetan aña gure Euskalerrian ere. Eskola palta au gure errian ere nabaitzen zan zer edo zer. Erakusteko toki guztiak leporaño beteta bai zeuden. Au, beste gauza bategatik ere gerta zitekean; alegia beste inguruko erri askotatik ere gure errira, ume asko etortzen zala bere ikastetarako egitera. Gauza orrela zegoen bada. Bañan azkeneko aste auetan jakin degunez karmeldarrak Ikastetxea itxitzea beartu dira edo beartu dituzte. Beoiek diotenez, Irakasle eskas dabiliz eta emen dauzkatzen Irakasleak, beste alderdi batzutarra joan bearrean dira. Bañan arrigarria da Beasain eta Ordizia ain gertu egonik Karmeldarren Ikastetxerik gabe gelditzea. Egia da bi erri auetan beste Ikastetxe batzuek bada-goztela bañan ez da egi txikiagoa Ikastetxe guztiak leporaño beteta dauden garaiean irureun bat ume kalean gelditzen dirala. Agintariak parte artuak dira arazo ontan eta zer edo zer lortuko al dute bañan ez da itxura onik. Geiena bear dan garaiean, utsunik aundiena. Beste alderdietan ere bearra egongo da, bañan erri auek daramakiten ezierarekin, pentsatu deikezuke zer zulo uzten dezuten. Lekaimeok! zuen esku dagona egizute emen gelditze-ko, bestela orain arteko egunak illunak izan badira gure Kondairan, aurrerantzekoak ez dira argiangoak izango?

BIDE-GURUTZA

Beasain'dik Lazkao'ra dijoan bideak, gurutz bat egiten du burnibide eta bide-nagusiakin. Bide-nagusi edo kamiño-jeneral ori egin zan ezkerro, bildurgarritzko lekua jarri zitzaigun. Alde batetik treña (perso-nagatik begiratzen ez duna) eta bestetik berebilla trenaren antzeko, tximista bezin azkar joaten diralako. Bide-gurutz ontan oñezko asko ibiltzen da, bai langille, inguruko bizilagun eta baita ere denbora-pasa dabilen jendea. Eta ondo begiratu ezkerro, ezbear gutxi gertatu dirala esan genezake toki ori dagon bezela egoteko. Il onen 1'go egunean gertatu zanarekin, iru il dira bertan. Bañan orrek ez du esan nai ezer gertatu zitekeanarentzat; baizik iru bizitza galdu dirala, au da tamalagarrria! Azken aldi ontan azpiko bide bat idikitzen asiak dira. Ez dakit noiz bukatuko duten, ez guk nai orduko. Ea bada al dan azkarrena azpibide orri ekiten diogun, egunen baten, ollo-lumak bezela aidatu ez gaitezen berebil batek jota.

MURUMENDI

AZPEITI

IBILL-ALDI NEURTUA

Joan dan igandean izan gendun, gure erriko Lagun-Onak, M. B. erata, bigarren ibill-aldi neurtua. Gazte asko prestatu ziran bertarako eta gañera ez errotarrak bakarrik baizik eta inguruko errietako mendi-zale askotxo bildu ziran, guztien artean irurogei bat talde, bakoitza iruna-koak eratu omen ziran. Jakin regunez aurrenengo kontrolera arte geienak ondo ibilli omen ziran, bañan andik aurrera eta gero jeterakoan oraindik zer ikasia ugari bai omen- da mendi-zaleen artean.

Aurren gelditutako irukotea zeturra izan degu. Zorionak irabaz-tun eta antilatzalei.

MANKOMUNIDADEARI BURUZ

Urola ballerako elkarte onetako komisiok gogor ari zaizkigu lanean eta nai luteke beren asmoak datorren kursoaren asierako irixtea. Denok nai genduke gure bear denak, ikaskizun alderdikoak alegia, erantzun sakon eta benetako bat izatea, eta guztiontzako erantzun bat izan ere, eta jakin degunez ontan saiatzen ari dira, bai ikaskizunak aurre- ra eramateko, bai diru alderditik izango diran bearrak kontuan artu- rik. Baita ere jakin degu eta pozgar- ri izan zaigu, baserritar batzuk ere sartu dira elkarte onetara, ta usten degu euren iritxi ta bearrak kon- tuan artzeko izango dirala.

Lan gogorra dezute esku artean, ziur gaude, ez bada erreza, ballera guziko erakuskitza eratzea bañan guztion artean elkarri lagunduz iri- txiko degu. Aurrera bada.

ANTZERKIA

Illaren 5'an Soreasu antzokian, Zarauz'ko Oñarri taldeak, «Erdaldu- na Etxerako», azaldu ziguten. Pro- paganda egiten saiatu dira eta jen- dea pixka bat zer ikusiko jarria ze- goan, bañan antzerkia ikusi ondoren era askotako zer esanak, entzun di- tugu, iritxi asko izan dira, bañan geienak ez dute atsegin izan agerke- ta au. Lana ondo egin zutela esan bear degu, bañan baita ere saio guz- tian euskalduna persona eskaz eta arlote bezela agertu ziguten, ezer gutxi lezaken gizon bezela.

Egia esan, apaiz gaien jai aldi- an kutsu ederra utzi zigun Zarauzta- talde batek, bañan oraingoan ez da orrela gertatu.

EUSKAL-ZALEAK

ERRENDERI

EUSKAL ANTZERGIA

Datorren ostiralez, illak 21, arra- tsaldeko 7/12'etan eta gabeko 10 ta laurdedetan, Lezo'ko «Allerru» tal- deak Yon Etxaide'ren, «Markesaren alaba» agertuko digute. Iru atal eta bost lauki dun antzerki ederra da.

Gaia, ezaguna, antziñatik bertso- tan zaabldua: Motriku'ko erriya aker-leku dularik, egilleak agertzen digu, arrantzale oitura ta bizimodua, latza benetan. Markes-alaba bat ar- rantzale batez maitemintzen da, ba- ñan gurasoen eragozpen gogorrak maitasun ori etengo du.

Gure errotarrei asko gustatuko zaiela ziur gaude eta Alameda Zine- ma betekoa dutela ere bai.

BERRI ITUNAK

—Kamion batek azpian artuta il- zan, Arantxa Elortza Asenjo, bi urte t'erdiko neskatoa. Bere guraso ta sendi guziak atsekabeen lagun gai- tuzte.

—Aspalditik Zegama'n bizi zan, Joxe Mari Aranguren gure errotarra ere il dala jakin degu. (G. B.). Bere alargun eta sendiari gure samin-agu- rra.

JAYOTZA

—Gure adiskide on dan, Martin Izagirre'ren emazte, Arantxa Juan- beltz'ek neskato bat izan du, lenen- goa. ¡Zorionak!

LABURKI

Kaputxinoen babeseko dan Club Gaztedi'k ill onen 30 eta mayatza' ren 1'erako, Zaragoza ta Monasterio de Piedra'ra ibilaldi bat eratu du. Joan nai dutenak biltoki ortan izena eman bear dute.

—O—

«Ereintza»'k eratuta, Paletas lar- ruzko pillota'rekin, Barruti'ko Le- nengo Tzapelketa izango degu. Do- nosti, Pasai, Lezo, Oyartzun, Irun, Ondarrabi ta Errederi'ko, federatu gabeko 16 urtetik gorako gazteak parte artuko dute.

—O—

Renfe'ko geltoki inguruan telefo- no bat jartzea mesede aundikoa li- tzake.

—O—

Telefono, telegrafo ta Korreo'tako etxe berria egin bear zala ta, etxe zar bat aspaldi bota zan. Ofizina be- rri oiek noizko ditugu?

—O—

Datorren illa'ren 14'ean, Biarritz' en bi mila txistulari ta dantzari're- kin egundoko jaialdia egitekoak di- ra. Aspaldi ikusi izan genitun orre- lako jaialdiak datoz gure oromene- ra. Garai artan Errederi'k amaika dantzari talde'raño bidali oi zitun. ¿Ta gaur zenbat?

AÑARBE

(8'garren orrialdean jarraitzen du)

Zeruko Argia

Zuzendaria:

JOSE IGNAZIO GABILON- DO PUJOL

Naparroko-Kantuari ta Ara- goiko Kaputxinoak argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona) DONOSTIA'n

Oquendo, 22: tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 150 pta.

Aidez artu nai bada, galdetu

Ikastola Zabala radio bidez

«Vida Nueva» aldizkariak dakar berria bere 567'garren zenbakian, eta jasotzeko berria da, noski. Canarias aldean alako eskola zabala asmatu dute,ango Radio ECCA POPULAR'en bitartez. Irrati etxe ortatik irakurtzen, idazten, jakintza, izkuntzak, kontaketa ta abar erakusten asi dira erriari. Onela, millaka dira etxetan radioz ikasten asi diranak.

Lan ori norbaitek ordaindu ta jaso bear zuan, eta ango «Cabildo» «Caja Insular» eta dirudun batzuek bere gain artu dute diru-laguntza ortarako in-guratzera.

Ortarako alogeran, alkilerrean artu dute leku bat; magnetofono batzuek ortik, radio bat emendik... eta lenengo itzak an gelditzen dira artuak. Gero lana antolatu bear zan: izlariak, oker-zuzentzaileak, erakusteko bear diran liburu ta gaiak eta ikasleak ba-dute beren etxetan uste gabeko eskola. Bi irati-zabaltzaille edo emisora jarri dira ortan; bata «frecuencia modulada» oietakoa ta beste erdi-irradakoa.

Ala zetozen gauzak. Ontan, ugarte aietako «Caja Insular de Ahorros» ek milloi bat eskeiñi du lanbida ortarako. Ordurako 277 ikasle bakarrik ziran ikasten asiak eta 1963'garren urtea zan. Gaur Gobernutik dute laguntza. Eziera ta Jakintza Ministeriotik, «Alfabetizazio» Ekintza bidez, ba-dituzte 19 irakasle, ta lan ori guzia zuzentzeko Irrati-Ikastola Batzordea sortua dute. Ba-dira beren izena emanak ere, ortarako diru-laguntza eskeintzeko. «Jakintza Zabala» ikasaldietan, ba-dira 8.585 ikasle. Ikasle guziak 9.711 bat izango dira. Auek eskolatzeko, 16 Maixu Nazional, bi Irakasle berezi, bi diruketa eramateko, bi aitu ta iru laguntzaille gelditzeke ari dira ikasaldiak prestatzen, erakusaldiak tajutzen ikasleen kontua eramaten, Maixu Zuzentzaileen lana egiten...

Ezta makala egitekoa: astero 49.148 orrialde, ikasaldietako laburpenak, —guzi au «Caja Insular de Ahorros»ek ordaindua—, illero irurogei bat milla pezeta botatzen dituztela ortarako.

Egunero zortzi orduko Irrati-saioak alako poz-giroa zabaltzen dute etxetan; argi berri bat sortu dute askorentzat jakintza alderako; musika aideak ere tartetan dituztela...

Ta gu ezkera ortan gelditzekoak. Bereala galdezka asi gera gere buruari: Euskalerrian zer egiten degu onelakorik?... Nun dira Erri-Irratiak onelako zerbait egiteko euskera kontuan?... Zeren zai dauzkagu beren izena jasotzeko, Eliza ta Eliz-Radioak?

Premi gorrian dago, ba, gure erria. Euskera kontuan zenbat eta zenbat ditugun euskeraz irakurtzen eta idazten tutik ere ez dakitenak. Gure erria sail ontan «analfabeto» utsa degu. Euskeraz itzegiten dakitenak berak ere, ain motz arkitzen dira irakurtzeko ta idazteko beren izkuntzan...

Ba... or daukagu bidea erakutsita. Gure erria euskeraz jabetzeko ta beste jakintzatarako gai egiteko or degu Loiola Irratia ta or ditugu Elizaren ardurapean daude irratetxeak. Gure «Aurrezki Kutzak» or dute beren diru-laguntza emateko lanbide ederra. Maixu ta eskola gaiak sortzeko, gure Auntamentu ta Diputazioak ez dute eziñik.

Guziok batera asten ba-gera, Ministeriotatik ere zerbait espero deza-kegu. Euskal-Kultura zaarra, zai dago. Zeintzuk jaso bear dute lan eder au?

ESKUTITZAK

Gabriel Aresti, adiskide ta idazle ospatsuari

Adixkidea, berandu xamar natorkizu zure eskutitz agiriari erantzuna ematen. "Surmenage" dalako orrekin oporretan izan nauzu zenbait astetan. Aldi ortan gauza bat ikasi det, izpirituaeren miñetarako lana baiño alpe-rraldia txarragoa dala, alegia. Ez pentsa, ez sendi, ez oroi... nola gerta ditekete ori, bizi baldin bagera?

Dana dala zure gutunak lozorrotik atera nau.

"C" izkiari buruz diozuna bidezkoa irudi zait. Ida-tzi-joera berria ekartia izango dala diozu, euskeraren-tzat. Ala izan dedillal Zure esan onek pixka bat baketu nau. Orixe esaten nuen neronek, ain zuzen ere, nere len-go eskutitzan: "gizon orrek onela jokatzan dan ezker, bere arrazoiak izango ditu ortarako".

Gañera, zuk, zure liburuetan, nai dezun moduz iz-kiriatzeko ezkua dezu, jakiña.

Idazleari "margen de confianza" andi bat eman bear zaio, nere ustez, eta ez juzgatu bere obra ezagutu baiño len. Gero, berari lepo egin bear bazaio, lepo egiten zaio ta kitto.

Arrazoa dezu. H ta K ta C, ta kixkilkeri guzti oiek ez dute merezi gure denbora galtzea.

Baiñan, beste gai bat ba daukat ori baiño garrantzi-dunagoa, zurekin mintzatzeko.

Adixkide jator ori: gizonetan argi ta garbi jardun bear da beti. Zure azkeneko idazkia "Bilboako erdal he-rritik" izenekoa, Egiguren gazteari jarria, etzait gustatu. Nere ustez, sofisma batzuek sartu dituzu, sail ortan ber-tan. (Barkatu, adixkidea, obe bearreznabilkizu). Enaiz sartuko idazki onen buru-buztan guztietan, jakiña. Gau-za bat besterik ez dizut aitatuko nere desakortea jakin arazteko.

Zure erderazko sonettoa ederra baiño ederragoa idu-ri zait. Bere ritmoa, bere soiñua, oso pollita da, bene-tan. Ez, berria, bere argumentoa, Zuk au diozu zure so-netan:

"La voz no dice nada, sólo chilla.
Es el pueblo de Uribe empobrecido;
acá y allá nacido.
Más allá de portales ve la villa.
Desarrapada Miravilla,
Neguri embrutecido.
Deusto adormecido,
Esto ya no es Vasconia; ya es Castilla"

Ez gizona, ez. Erri bat txiratu, lotua, zarpailla, as-totua gorria dalako, Castilla izango da? Nundik atera dezu Castilla'ren iduri ori? Barkatu, baiñan zure silo-jismoa ezin onartu det. Castilla'ren aldetik nik protes-tatu bear det agerpen orren kontra.

Nik, erdi gaztelar naizen aldetik —nere aita zana alde ontara Burgos'etik etorri zan, ogei urte zituela, 1874 urtean ezin permititu dizut orrela mintzatzen.

Begira, Gabriel adixkidea, zuk soberaz dakizun be-zela, zu bizi zeran erria ezta Castilla, iñolaz ere, euskal kapitalismoak Euskalerrri biotzean sortutako mostruo bat baizik.

Nahaste-borrare izugarri bat, arimarik gabeko gor-putz bat da, zuk diozun erria.

An-emendik etorri diran jendeak bere lurra laja du-te, betirako utzi, eta beste lurra baten billa etorri dira. Biarko egunean, beren seme-alabak euskaldunak senti-tuko dira, zortzi izenak euskaldunak dituzten askok bai-ño geiago. Eta guk, Euskalerrri ontan orain bizi gera-nok, zer eskeintzen diegu, zer eskeiñi ahal diegu? Nai ta naiez lur berri bat, txoko berri bat, berotasun berri bat.

Nundik atera dezu, Aresti adixkidea, iñork jende orri euskera bertaz eta indarrez erakutsi nai dionik Orrelako gauza pentsatu ere, zeñek egin du?

Nik au esaten dizut. Kanpotar oien seme-alabak eu-naka etorriko dira, eunaka, euskera ikastera, naiko eus-kal eskolak izango diran egunean.

Gizonak, gizon guztiak, lur baten amorea bear dute, zugaizak ta plantak bezela. Lurrik gabe ezta egiazko bizirik. Biarko edo etziko egunean, jende orren seme-alabak, ojuka eskatuko dute euskal kutsua.

Baldin jatorrizko euskaldunak ortaz ezipazitzaen mintzatzen, arriak ta odeiak mintzatuko zaizkie. Eta euskaltasun berri bat sortuko da bere biotzetan.

Nere ustez, Egiguren gaztea ain okerra etzebillen.

Luzeatu naiz, gutun au bukatu bear det.

Agur, adixkidea. Ni gizon paketsua naiz, etzait gus-tatzen burrukaz ibiltzea. Esan dizudana ez txarretsi, fa-borez.

Agur. Beste bat arte.

SARLOS SANTAMARIA

Lur berri billa

Ona emen liburu berri bat. Oso apaña gañera. Bere egillea Etxaniz'tar Nemesio. Amillaitz ere erabiltzen du izen ordetzat. Euskal literaturan ondo ezaguna. Liburu apaña esan det. Sendoa ere bada. Lauregun ta geiago orrialdi ba ditu. Amillaitz-en despeira liburua dirudi. Badu liburu onek alderdi ontatik begiratuta alako goi-beltasun bat. "Gure biziak bere azken-muga urreratzen nabaitzen du... Gure bizitza osoan, euskal-miñez jota ibilli gera lanian..."

Etxaniz'ek bere eskritore bizitzari begiratuta, zenbait lan azaldu gabe zeuzkala-eta, lan oiek bildu ta argitara-tzeko gogo bizia egin zaio. Eskritore danak dakite ondo urduritasun ori zer dan. Izan ditu lan oiek agertzeko zenbait laguntza. Au, batez ere gure artan, esan bearra dago. Askotan zekenak gerala esaten degu ateetara jo-tzen ez dakigulako.

Zer lan bildu ditu Etxaniz'tar Nemesiok bere libu-ruan? Nobela labor bat. Ipuiak sei. Aundientzako ipuiak "gaiak gordintxuak esan dezake norbaitek, baño gaurko gazteentzat ez det uste nabarmenegiak diranik". Ondra-du abixatzen du gure azkoitiar idazle bikaiñak. Nik ere uste berdiña daukat. Gaurko gazteak liburu gordinta-sunez bildurtzeko oso orri nabarmenak bear dituzte ar-kitu.

Ontara iritxita esan zadan baita ere gaurko mundu zabalean nobela-egille abantzatu berri ondo dakilla gure Amillaitz-ek.

Alain Robbe-Grillet-en antzera ipui bat asmatzen ez digu bada? Euskerak estilo danetarako balio duala azal-du nai digu Etxaniz-ek. Irakurle: estilo ontan asmatu-tako ixtoria asi ta aizkenerarte irakurtzen ba dezu "ne-retzat gelatxo bat eska dezakegu... Santa Ageda'n", dio zearkako irriparez gure idazleak.

Irratsaio txangoak ere ba dakazki Etxaniz'en Lur berri billa liburuak. Ez gero pentsa sermoi gisa eginda-ko txangoak dirala, ezta urremanik ere.

Irratsaio saio aliak benetan. ¡Zaspi alajañal! Emendik aurrera ba dakit Radiorako lanez urri nabillenean nora jo. Radiorako beste zenbait-ipui antolatuak ere ba da-karzki Amillaitz-en liburuak, eta baita antzerki bat irra-tsaio bidez zabaltzeko. Ederra benetan.

Eta onekin olerkietara iritxi gera. Lenengo sailla Euskal Ikastoletako aurrei eskeiñiak. Zoragarriak da-nak. Amillaitz aurtxoakin aurtxo biurtzen zaigu.

Bigarren sailla olerki sakonak betetzen dute. Beste aldeko euskaldunak ontan aparteko usaimena dute, eta aizkeneko Bayonako Herria-k oetako bi olerki argitara-tzen zituan.

Nere gustorako olerki gaiean agertzen zaigu gallene-na azkoitiar idazle ospetsua. Bein da bitan eta berriz ere soseguz irakurtzeko olerki asko. Irudimenez ezin geiago jantzita, irakurlearen irudimena egan bizi-bizi jartzen duten olerkiak.

Beste batzuetan berriz oroitzapen miña sortu araz-ten digute:

"Negu gabetan
amaren gose.
Amarik gabe
gaua... bai luzel

Aur abestiak ere bai, musika ta guzti. Liburu bene-tan aberatsa, euskaltzale baten liburutegian palta ezin ditekene liburua. ¡Zorionak biotz-biotzez Amillaitz lagun zarra!

JOSE DE ARTECHE

Neskato martiriak

(BILBO EGALAKO HISTORIAK)

Nere amak, aita lagun egiñik, mundura ekarri niñuan ezker, emen bizi naz Bilbo ertzean, existiduaz.

Nere izena Sole Altozano da. Eta nere ideia onetxelik gaur iskribitzea akordau jat, zuk leitzeko, ta zure-tzat entretenigarri izan daitezkan.

Zu Begonia Garmendia zara, ezta? Entzun eidazu, ba.

Nik eztaukat zuk beste eskolarik, jakiña. Eztot aztirik, ez dirurik orre-tarako. Arratsaldeetan bakarrik jau-ten naz eskolara. Goixetik, etxean gelditzen naz lanean.

Nik sei seme dituz nere amairu urte oneikaz, eta uste ez izan arren. Nere amak ekarri zituan, baña nik mantenitzen dituz ama oso gaixua baita.

Aita, barriz konstrusifoko ploia da, ta gure etxea naiz Bilbo ertzean izan, oso aldrebez egiten da eskole-tara juateko.

Nere amaren semiak, ba, nik jaz-ten dituz, eta jaten emoten deu-tsiet. Jatekoarena oso erreza da: ogia orio erretan igurtzitzea baño ez. Kontu artuko dozun lez, ume oneik zaindu be nek egiten dituz. Dome-

ketan mezetara be eroaten dituz, etxean traba egin eztagien. Abadea asarre jarten da, umeak ezpaitira ez geldirik ez ixillik egoten. Baña aba-deak eztauko orretan arraorik, umeak ume izan bear baitabe, bai neretzat, bai Jainkoarentzat, bai aba-dearentzat.

Laster hi krieda juango naz; zure etxera, badakizu. Zu, bitartean, egu-nero-egunero goizean eskolara juan-go zara, gero «Ikastolara», ta gero kafietara mutil ta neskekin olgatzeko.

Ni be bein edo bein mutilen bate-rekin atarako naz, ta biok estu-estu egingo gara, naiz ta zu asarratu gu-re inmoralidadeakin.

Ni martiri bat naz; ez altareeta-kua, benetakua baño. Ezaran ta po-brezairen martiria. Zuk, bearko dozu nigan siñestu, ta bularra joaz zure pekatuekin damutu.

Orixe da bai esan nai deusua-da-na: nigandik ikasi bear dozula ezer onik egiteko, eta ez egurrazko marti-riengandik, eta sillarrezko medallen-gandik.

A. ZELAYETA

JOSE ZINKUNEGI'REN
OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

«Populorum progressio»

“Gizonaren desarrolo oso bateruntz”

Egin behar dan ekintza

(JARRAITZEN DU)

“Lurra guzientzako emana izan da, ez aberetzeko bakarrik”. Au da, bakar baztuen ondasunak ez dute muga-gabeko eta berekiko eskubide batzuek ematen.

Ez dago arrazoirik, persona batek bere beharrak ase ondoren, behar oiek garaitzen duan zerbaite bereganatzea, besteri beharrezko zaiena bere eskuan ez dutenean. Itz batean: propietate eskubidea ez da sekulan erabilili behar onaren aurka ba-doa.

Gizon askok sufritzen dute eta batzuen aurrerapenen artean eta besteen gelditze edo askotzan atzerapenen artean dagon tartea aunditzen doa. Bestetik, beharrezkoa da egin behar dan lana aurrebide onean jartzea, salatzen arkitu ez dedin.

EKONOMIA GIZONAREN SERBITZURAKO

Industrializazioa beharrezkoa da ekonomi geitzarentzako eta baita ere gizonaren aurrerapenerako, era herean desarroloaren ezaupide ta ezaugarri degu.

Gizonak, bere adimen eta lanaren bitartez, izadiari pixkana pixkana bere ezutuak ateratzen dizkio eta izadiaren aberastasunen ballatzea ohea egiten du. Bere oiturak neurtzen dituan eran, inbestigaiorako gogoia, berritzea, arritua onartzea, egiteetan ausartzea et aeksu-zabaleko ekinbideak lantzen ditu.

Bainan, zori-txarrekin, kondizio berri auren gain sistema berri bat du, protxua ekonomiaren aurrerapiderako eragille nagusia bezela arturik, konkurrentzia ekonomiaren legerik aundiena izanik eta

produktzio bitartekak batzuen eskuetan bakarrik egonik, ori dena eskubiderik soilena, berarekin daramazkien muga eta eginbehar sozialik gainean artu gabe. Neurri gabeko liberalismo onek, diktadura daramekiena, Pio XI'garrenak diruaren imperialismo internazionalaren eragille zela adierazi zuen. Biderik onena orrelako abusua ez onartzeko, bein eta berriro jakin araztea ekonomia gizonaren serbitzurako izan behar duala. Egia baldin bada ere kapitalismo bat izandu dela injustiziko sufrimentu askoen eta anai-arteko burruka askoen iturria, bere ondorenak oraindik iraunik, ez litzake egokia izango industrializazioari berari gaitz guziak ezartzea, industrializazio au galgarri dan sistema batez lagundua izan ez-balitz. Ezagutu behar da lanaren organizazioak eta industrial aurrerapenak

ornitu dutela desarroloaren lan-keta.

GIZATASUN OSOA

Gizatasun oso bat eratu behar da. Zer esan nahi du onek gizoneri eta gizon guzien desarrolo oso bat baizik? Gizatasun itxi batek, espirituaren baloreak alde batera utzirik eta Jaungoikoa alde batera utzirik garaitu dezake, baiñan ez iraun. Behar bada gizonak eratu dezake lurra Jaungoikorik gabe, baiñan era batera edo bestera Jaungoikorik gabe gizonaren aurka eratuko luke. Gizatasun utsa, gizatasun-eza, Beraz gizatun benetako bat bakarrik daukagu, absolutuari irikitzen dena, bokoizazio ezagutze baten bitartez, gizatasunezko bizitza baten benetako ideia altxatzen duana. Gizona ez da behar bezela egiten, garaitzen ez ba-da. Pascal'ek zion bezela: “Gizona gizonak garaitzen du”.

IRITZIAK

Anka buruk iriñetan sartu biarrian arkitzen gerala, esan naiko dezu, noski, ZERUKO ARGIAREN 4'garren orrian, Apillaren lenengo zenbakian, AGITZ ITZEGIN DEZAGUN idaz lanarekin. Ondo irakurri tadaukat. Zerk biltza zaitu orrelako dei garratz eta marru egitera? Biar bada orain berriro astekari ortan bertan, On Mikel Atxega apaizak idatzi du lan luze-luziak AITORTZA gaz? Idaz lan orren itz bat bakarria ere ez det galdtu. Erosi nitun zenbaki batzuek, baita bialdu ere Naparroko apaiz Jaun bateri, eta ara zer erantzuten diran. Kontu zarrarekin zabiltz, adixkide! Banekizkin (ez dira orainguk) Atxega apaizak ekartzen ditun “casos prácticos” batzuk, bañon badira beste batzuk oraindano inor askok etze kizkitenak. Itxura dutenez azkeneko Konzilio ontatit atera diran gauzen batzuk izan litezke.

Ez da gaurko erriya idaz lan luze zale, eta ori ala izanik, zenbatek irakurri ote dute? Beraz, inor gutxi ikusi det nik “aitarenka”.

Eta izan ere, zer pensatu, zer esango du erri ez jakinak, orain batbatera asten badira Isrelgo artzai ta maisuak, trumoi otsarekin esanaz au ta ori ta ura, orain arte erdi mutututa egon badira?

ZERUKO ARGIA danetik, egun abek arte, ez da azaldu olako gauzik bere orriyetan, eta ezdegu irakurri beste erderazko egunkari eta aldizkariyetan ere, gure Euskal Erriyan, beintzat.

Erdi ixillka erabilili dira gai au ta beste batzuk ongi zekizkitenen artian. Eta orain itz egiteko ordua etorri danian, nola asi ere ezdakitelat dau de gure iritzian.

Nolako arrera emango diote entzunliak? Orduan, bai, izango dirala “aitarenka” nolabaitekok.

Ikusi egin biar da gero, nola dagon gure arteko sinismena gaurko egunian! Ezgaitetzen engaiatu. Oso bera erorita gaude. Aspalditik dator gainber au, eta gaitz onek sustrai sakon aundi eta asko ditu.

Zuk diozu “argi itz egiteko urtetan sartu gerala, ta emendik aurrera kristauok garrazika, deadarka esan biar ditugula kontu batzuek” Orain arte, itxuraz oso mothel minzatuak izango zerate, edo gera.

On Migele'k dionez, Soraluze'n gogo jardunak gaztiai zuzentzen ari zala, izan zitun zalantza bat baiño geigo, ainbeste gauzaren aldatzia zala ta. Eta dio: Elizak, nai ta naiez berritu, aldatu, ta gaurkotu bearra daukala. Jazkera berriz agertu biar dala, Jaungoikuaren betiko itza.

Aurren-aurrena, argi ta garbi adierazi biar dan gauza degu, edo obekia-go esan ta, jantzkeria berriz osatu biar dira Jesukristok Aitortza asmatu zutian esan zitun itzak, norañoiko alkatzia zuten, bada ikusten danez ez dira beti berdin erabilili, ez bada gaur bat ta biyar beste, emen eta gaur, onela eta an, bestela, gauz bat izanik.

Gaur arte entzun ditugun sermoilari edo mixiolarik, ezer asko ezdigute esan Aitortzaz. Uste zuten nunbait, itxu itxun sinismen sendo jabe zirala erriyak. Bai, bai! Erri soilak ez len ta ez orain, ezer asko ezdakite beren eguneroko ogiya nola irabaziko duten eskolatik kanpora.

Nik, lerru aben bidez, marru ikaragarri bat egiten diotet Euskal Erriko gende katoliko guztiei. esnatu ditetela geigo ta geigo ikasteko, sartuta gauden illuntasun beltz abetatik argitara ateratzeko.

Ez dira egun asko, gizon gazte argi batek, nola galdeera batzuk jakin miñen bidez, egin zizkidan, konzilio gaz, ia zertan igaro zuten ainbeste denbora ezer asko ondoren ez adierazteko. Nik, ikusirik zer arriskutan jartzen nintzan esaten banizkio nekizkiten gauz gordiñ asko, nolabait, biar ainbat ta gutxiago esan gaberik, otz-otz utzi nun. Bakar bakarrik esan nion, ZERUKO ARGIA irakurtzeko, eta an ikusiko zitula bat baiño gauz arrigarrigeigo.

Ia, bada. Ez dezatela izan erriak aitzakirik emendik aurrera ezer letu eta entzuten ezdutela, etzautelako ez idatzi ta ez biar bezela itz egiten.

JOAQUIN ALDAVE

Eliza illa ta Eliza bizia

Eliz-Batzarra aitu zan; aren azken itzak GAUDIUM ET SPES = Poz eta Itxaropen, izeneko agirian gorde zaizkigu. Oni, amairugarren laburpena ere deitzen diote. Itzegin du errekin Erroma'k eta orain ikustekoa da mundu zabalean, nolako erantzuna izan duan agiri onek.

IXILLIK

Ba-dira Eliza ixillak; Erroma'ko dei ori oraindik apaletan sartuta daukatenak. Onela gertatzen da Suezia aldean. Oraindik laburpen ori ezta Suezia'ko izkuntzara aldatua izan.

India'n ere ixillik ikusten degu angio Eliza. Ezpaidute alde aietan erriko arazoetan sartzeko oiturarik. Ta, agian, kristau soilak ez dute akulurik izan gai ontan lan efin dezaten. Beren sakramentu ta deboziozko eginkizunetatik kanpora, ez dute ezer egiteko asmorik. Apaizak berak ezpaidira oraindik sartu Eliz-Batzarreko gaietan. Oraindik urteak bearo dira, India'ko eliz-Artzaiak Eliz-Batzarreko burutapen eta asmoak egosi ditzaten.

Mexiko'n ere, banaka batzuek izan ezik, gai auek eztira erriko egin. Beste ainbeste gertatzen da R.A.U. lurraldean. Banaka batzuen alegiñak nabaitzen ditugu alde aietan, baiña katolikoen agiriko lanik ez da oraindik esnatu.

eZilan'en ere ixillik daude ta ez dute bere luzean oraindik aztertu Erroma'ko agiri ori. Eliz-Artzaiak ez dute gizarte ta dirutza kontuan eskurik sartzeko oiturarik. Ta errikoak ere gizarte ta lan arazoetan okerrik etorri ez daien, ez dira bere ixilletik ateratzen. Bildur bai-dira ezer egiten asten ba-dira, beren lan-lekuak galdtu ta besteren eskuetara joango ez ote zaizkien. Ala ere erdi-maillako katoliko zenbait, bizi ari dira gai auetan sartzen. Aita Balasuryia'k, esate baterako, Gizarte Etxe bat sortu du, ta Etxe orrek bere ondoren onak emango dituala uste degu.

SINISMEN GABEKOekin ALKARRIZKETAN

Txile'ko Elizak lengo denboretan gogor itzegin zuan. Gaur ez du nabarmendu nai auzi oietan. Gaurko angio agintariak «Askatasun matxina da» irabazi naian ari dira, ta Elizak ezto geiegi lotua agertu nai erriko agintariekin lorbidet orretan.

Portugal'en ere, Afrika aldean duten gerrate orrekin eta barruko agintarien jokabidea dala-ta, Elizak ezto esan aundirik zabaltzeko erreztasunik. Amairugarren Laburpeneko gaiak arrotzeko, giro txarra bai-dute errialde aretan. Ala ere, katoliko batzuek ari dira «Concilium» aldizkariaren inguruan bere lana egiten. Dondeyne kanonigoaren erakusaldiak entzuten dituzte. Aita Schillebeeckx ere, tartean dabil. «Cooperativa Pragma»'n ere alkatzen dira alkarrizketak egiteko. An biltzen zaie katolikoei Artzai protestante bat, sinismenik gabeko Kondaira-zale bat eta pentsalari katoliko bat. Cooperativa orrek, ba-du Oporto'n beste Alkatere-Etxe bat, «Confronto» izenekoa. Emen ere alkarrizketak izan dituzte. Aitatzekoa da O TEMPO E O MODO aldizkaria. Emen ere katoliko ta beste siniseetakoak bildu oi dira.

Urrengo Belgika aldean somatzen degu beste eragin bat. Amairugarren Laburpeneko lenengo Buruan, Jainkoak gabekoan aita-pena irakurtzen degu. Sail ontan an dabiliz Elizakoak eta Munduko Gizatasun Ekintzakoak alkarrekin auziak erabakitzen.

Europa zear, Alemania'n nabaitzen degu beste alarrizketa marxistekin.

Paulo Donearen Elkarteak dabil lanbide onetan katoliko eztiran oiekin izketan.

Ipar Ameriketako, CONTINUUM aldizkaria, komunistekin artu-eman sortzekotan zebillen. Eta azkenean iritxi du bere asmoa, Komunista prantzies batek San Luis'ko Unibersidade katolikoan eman duan itzaldia bide dala.

Italia'n orainarte banaka batzuek ziran katolikoen artean, marxistekin tratua zutenak. Orain asko zabaldtu da aide ori, Lercro Kardenalak Bolognia'ko erri komunistaren goratzarrea onartu duanetik.

AMAR MILLA ESKOLATU

Ipar Ameriketako eta Ego-aldeko Aprika-Elkartuan, Amairugarren Laburpen onek sortu duan egitekoa, beltzen eskubideak zurien maillan jartzeko alegiñetan osatzen da. Rodesia'ko Eliz-Artzaiak burruka ortan sartzen diranean, ekintza orrek zabaleria aundiagoa artuko du.

Beste lurralde atzeratuetan, Amairugarren Laburpen onen ondorena, angio jendea jakintza-bidetan sartzeko alegiñak egitea izango da. Santo Domingo'ko Errepublikan eta Santiago'n, esate baterako, amar milla kristau ezjakini erakutsi zaio irakurtzen eta idazten udako bi illabetetan. Ortzarako artu dira Erdi-Irakaskintzako ikasleak eta aurretik Obispoak dei egin guziei lan ortarako.

Be-aldeko Ameriketako, berriz, Amairugarren Laburpen orren eragiña, nekazaritza eta beste langilleen artean gizarte-zuzenbidea iristeko erabilili da. Ortara jotzen dute Colombia'ko Gotzaien aitortpenak eta Mar del Plata'n izan dan C. E. L. A. M.'ren Batzararak.

Industria gallendu dan errietan ere ba-dute beren eginbearra. Auetan, Amairugarren Laburpenaren eragiñak, gizona makiñapean izkutatu ez dedin, egiñalak egitera beartuko du angio jendea. Onela adierazi dute Kanada ta Ipar-Ameriketako Gotzaiak, eta Prantzia-koak ere berdin itzegin dute.

ELIZ GIZONAK BURRUKA ERDIAN

Esanak baiño geiago ere izan da ontan eliz-gizonen jokabideetan. Monsenñor Giangranceschi'k, adibidez, bere eraztuna eman zuan oportetan zebiltzan langillei laguntzeko. Mons. Pellegrino'k, (Turin'en), Fiat lantegiko langilleen alde itzegin du, auen eskubidea aldeztuaz. Mons. Luciani'k (Vitorio Veneto'n), pakezko agerpen bat antolatu du, bere eliztar guziekin. Mons. Barthe, langilleen aurrean agertu da kaletan, auek lanetik bialdu ez ditzaten. Brasil'go bi obispo, ikasleen alde atera dira, auek Gobernuakin izan duten liskar batean. Ala jokatu dute Ipar-Ameriketako nekazaritzako langilleak opor egiteko duten eskubidearen alde itzegiñaz; baita beltzen alde ere eta Vietnam'go gerratearen aurka. Beko Ameriketako Aita Torres, bere burua gerragille artean sartu ta bere bizia galduaz sortu duan esamesekin, ezta giro ori gitxien arrotu duana. Onela arkitzen degu Eliza eskualde bakoitzean, bere korapillo ta eginbear berezietan. Eliza bat da, baiña gizonok gere errietan zuzendu bearreko arazoetan ez goaz berdin. Eliz-Batzarrak danetan arkituko du emendik aurrera lan egiteko naikoa bide.

Bakoitzak ikus dezagun gure errietan nola aurreratu ditekenez Elizak jorka bear duan zuzentasun aldeko burruka.

ELIZALDE



Eraria epela dagola?

FAGOR'ek oztuko du berela

HERRIAK ETA GIZONAK

PEKIN eta ABERRIAK

Aspalditik ari zait atxumurka orain ikutzera noan gaia. Erreboluzio soziala egiñ ondoren askatasun guztiak lortuko dirala, alegia. Jakiña, gai au astertzeko bide asko dauzkagu eta oien artean gertatuari begiratzeko bidea, ots, historia-ri. Historian berriz, alde batetik galdera au daukagu: libratu diren erriak orrela lortu al dute beren esku izatea; bestetik, baitare, erreboluzio soziala mamitu dan Estaduetan bertako erriak askatuak izan al dira.

Azkenengo bide au artzera noa. Bultzada zerak eman dit IZVESTIA'k diona Pekin'en politikaz. «Jenozidio kulturala egiten ari da Pekin, txino ez diran berrogeita iru milloi gizonekin. Txinatar ez diran erri auk burges errebisionistak omen dira ta debekatua daukate beren izkuntzak irakastea, ta baitare alegiñak egiten ari da Pekin, gal dezaten batasuna bai politikan, bai kulturean».

Zer izan da erri azpiratuei Txinan gertatua?

1945 urtean Maok zion: «Txinak nazionalitatei ezagutzen die bere esku aal izateko eskubidea eta Han erriarekin (txinoarekin) borondatez bategitekoa. Orretarako, 1954'ko Konstituzioak dio: «Txina nazio askorekiko Estatu Batua da».

1949 urtetik garbi ageri da etzaiotela errieri autodeterminazio eskubiderik ezagutzen. Autonomi rejonalararen prinsipio askoz estuagoa nagusitzen da: Gobernu Zentralak duan agintaritzak bakarrek bear dira gida eskualde guzietako Gobernu autonomoak».

Autonomia ordea uts utsik administrazioarako da, ez da politikazkoa. Komunista alderdia bakarra da, estatuarena;

ez dago komunista alderdi nazionalik. Politikaren elburua ez da aberrien indarra geitzea; txino erriaren eta beste txino ez diranen arteko ezberditasunak kentzea baizik.

Kulturari buruz bi denboraldi bereizi bear dira. Lenbizi 1957 arte. Alegi miragarriak egin ziran idazteko sistema-rik itzuten erriei alfabetoa irakasteko, naiz alfabeto zirilikoa, naiz beste batzuei alfabeto latina.

Alabañan, 1957 urtearen azkenaldian, abertzale moimentu indartsu bat jaikitzen da Sin-Kiang'en. Aldatzen da orduan zearo, errotik, Pekin'en politika jokabidea.

1964'ko agorreko «Ikurrin gorria» garbi azaldu zuan: «Nazioen arazoa klaseen arazoari lotua dago; izatez, nazio arazoa klase arazo berbera da; nazioen askatasun burruka eta klaseena, sustraletan, gauza berbera dira». Nazioen norberetasuna eta euren arteko diferentziak desegitea izan bear omen du politikaren elburu nagusia. Ta orrelaxe, kultural erreboluzioa asibaño lenago, ekin zion Pekin'ek txino ez diran amazapi erritaldeen nortasun ezaugarri eta sefa-leak burrukatzen. Inperialismo orren arma gogorrenetako bat, izan da txinatar jendetzak, asmoa eta jakitez, Uigurren errialdeetara eramatea, txinearazi ditzaten. Izkuntzak, arraza eta oiturak ezezik, kontuan eduki bear baita, erlijioa ere bestelakoa dutela, musulmanak izaki.

Badakigu Errusiak intres aundia dadukala erri oiek, mugatarrak diranez jaiki ditezten Pekin'en agintaritzaren aurka. Beste batean ikusiko aal degu zein nolakoa izan dan U.R.S.S.'en nazionalitateen alderakotzat eraman duen politika. Orain au bakarra esango degu: kolonialismoaren partiketak egin ziranen, XIX'garren gizaldian, bereganatu zituztela Errusiak eta Txina, Turkestan deritzan errialde eta gizataldeak.

Badirudi gaur erri azpiratu oiek aldarte onetan, askatasunaren bide latzean aurrerago egin nai dutela, Mosku eta Pekin'en etsaialdia ikusirik.

Sartuko dituzte inperialistak euren Troiako zaldiak, eta bostgarren kolumnak, asmatuko dituzte erriaren konzienzia deseginarazteko ideologia maltzurak, bañan alare erriak ez du artuko mendetuago egingo duen biderik, ta berak bere bide egokiena billatzen eta asmatzen etengabe aleginduko da.

GURUTZ ANSOLA



Ezkerretik eskubira Chou-en-Lai, Liu-Shav-chu, Mao-tsetung Txina Gorria'ko leaderak. Orain aberrien kontra daramakiten guda, zefiek irabaziko du? Askatasunaren bide latz ortan dabiltzanak, iritxiko al dute nai dutena? Edo ta bestela besteak asmatuko al dituzte errien konzienzia deseginarazteko idioloji maltzurra?

KALEETAN BILDUR

Erri aurreratuen loi ta lots.

272.00 lapurketa, ots, 162 milloi dolar.

Jakiña, lenbizik krimenaren informazioa eman bear du norbaitek.

Asko ezitako nazioetan erri aundiak biltzen dira beti, eta esan leike, gizonen ondar zikin guziak oietan dutela beuren kabia. Ejenplu tipikuena New York izan ditek: zortzi milloi ta diru asko, ezberdinki banatua. Ortik burruka sortzen da: bata-besteari kendu naia: bildurra.

Mr. Leary polizi buruzagiak garbi ta labur esan du: Diru geio bear dugu. Itz oien esan-naia:

—300 scooter geio. Motortu auk mobilidade aundia ematen die poliziei ta burdien alde merkeak dira. Onek 97.500 dolar jango leukez.

—Walkie-talkie deritzaian esku-radiotxuak ere geiago bear. Kosta: 201.000 dolar.

—Polizien orde paper-lana egingo lutekeanak artuko lirakez. Oiek pagatzeko 817.000 dolar bear.

—Milla polizi geio bear ditut, dio Mr. Leary'k, ta 11 milloi dolar beurak mantentzeko. —Gaurregun 27.869 polizi dagoz N. Y. errian—.

—Baina, izatez, 500 polizi geio bear omen dira New York'en. Oien zorrak: 55 milloi dolar (urtero, gabiltz esaten).

Diru guzi auk nundik atera duk kontua, leendik ere newyork'tarren taxak astunak baitira.

Polizien lana arintzeko, asmatzaille (computer) elektornikuak jarriko dira, urte biren buruan. Telebixtaren laguntzarekin makina oiek 32 segundotan egingo dute lan guzi au: Krimena nolakoa, nun eta zein eratan gertatu den «ikasi», krimen-tokitik urbillen dagoen polizi-gurdia zein den asmatu, eta beurai abixatu informazio zeatza emanaz, alan gaizkillea lenbaitleen atzi dezaten.

Eta lan ori erreztutzeko, lumero berezi bat erantsiko zaie kaleetako erri-telefonuei; orrela, emerjenti-deiak debalde izango litzakez. Baina badute New Yorktarrak akats bat gai ontan, ots krimenaren testigutza ematerik inork nai ez izatea, orren ondolik letozken burukominak gatik. Bildurra ere bai.

Lan zailla polizientzat.

FBI'k oraintxe bertan esan digu: Ameriketako «krimen aundiak» %11 geitu ziran igaz. Ipar-sorkaldean gutxio, %9. Baina egoan geio, %13. Beraz, emen New York errian ez gabiltz ain gaizki ere (bada zerbaite esateal).

Aurrerapenak berak ekarri ditu gaitz geienak. Lapurrak ez du iltzen gorroto gatik, dirua gatik baizik. Baina dirua ez du nai gose dalako, drogak erosteko edo beste prina-txar geiegizkoren bat asetzeko gatik baizik.

Nazio aurreratuetako erri aundi guziak ortara jo bear baldin badute, zertarako nai dugu Euskalerrria jendez ta diruz gañezka?

Drogazale, lapur, emagalduta ta moxkorak mantentzeko ala?

Geure esku dago olakorik gabe azitzea.

JK. MALLEA OLAETXEA

New York ejenplu ona ere bada gauz batzuetan, arrazen integrazioan esate baterako. Baina meritu oiek arras mee gelditzen dira kale-bazterretan gerta oi diran krimen ugarien ondoan.

Danak dakigu «eguneroko ogia» zer den. New Yorktar askoentzat krimena «eguneroko ogia» biurtu da. Bildurra, arriskua eta krimena. Iruretatik bat naiz irurak erabat. Vietnam diezute? Urbillago tirorik ez balegol

Harlem zurientzat bakarrik dala peligrusua? Egongo dira munduan amaika ori uste dutenak. Egia besterik da noski. Zuriak —oinez beintzat— sartu ere ez dira egiten Harlem'en; baina bertan bizi direnak? Emakume asko atsaldoko seiretan dendara joateko bildurrez dituzu. Ta orobat Bronx, Brooklyn ta Manhattan'go beste alderdi ja-kiñetan.

Drogazale, lapur (drogazale dalako), moxkor eta gazte-«gang» batekin topo ez egitea millagrua izan leike illun danean. Lauretatik bat naiz laurak erabat.

Ta txarrena, polizi gutxiegi oiei lotsa sartzeko.

Igaz %61/2 geitu zen krimena New York'en. 88.000 «krimen aundi» deritzaianak, ots, bat bi minutu-oro.



BERTSO BERRIAK

Gai egokia aukeratu du gaur ere Olea'k.

Nai izanarren orainarte etzeukan olakorik aukeratzetik.

Unibersidadetik zapaldutako bertsolariak ezpaitegu ezagutu. Bat ba-degu orain Bizkai aldetik.

Ta... ori jakin dularik, Olea'k bide zabala arkitu du Muniategi gaz-teari bere lore sorta eskeintzeko.

Erruz pozten gera gu ere bertsolari unibersitarioak izatearekin. Be-tozkigu ugari!

ZERUKO ARGIA

— 1 —

Euskalerrian sarri izaten dira zerbaitei neurtzeko abildade ta indarrarenak, bertsolari txapelketak. Guk odolean daramazkigun gauzak dira; ez nasketak inoiz kontuan artzeko berriz oietako azalketak. Aurtengo danak ere eztira nere ustez berriak.

— 2 —

Aurtengo bertso txapelketaren ego azpi epeletik irten ondoren txori bat kantuz or degu Bizkai aldetik. Bertsolariak jeiki oi ziran erri soillaren artetik, etzan millagro len azaltzea sagardotegi batetik baña au da gauz arrigarria gaur Unibersidadetik.

— 3 —

Guk ere bear genduan noski abogaduen itzala arrixko txarrak baitaude emen babestzallerik ezala. Esan liteke orain artean umezurtz bizi ginala baña karrera duten gizonak gutar egiñak dirala. Nork esan orain bertsolariak arlote utsak gerala?

— 4 —

Zorionean gure arraza dago sendo eta zutik kimu berriak ematen ditu uste eztegun lekutik. Zalantzik gabe txit begi onez ikusten dute zerutik, jaso biotzak eta aldendu kezka guziak burutik oraindik ere gure Jainkoak Ez gaitu utzi eskutik.

— 5 —

Gure euskerak ainbat astindu gogor artuta dagonak aldezkariak beretzat jotzen ditu premizko ta onak. Entzun ditzagun maitetasunez bere deadar sakonak: Zenbat arrazoi kendu dizkigun guri ezjakini egonak! Orregatik bear ditugu karrera duten gizonak.

— 6 —

Itxaropenez nator kantari gaur ABEL MUNIATEGI zure bertsoak entzun ditut ta pozik bota dizut begi. Orain bezela egondu arren indar gabe zenbat egi abogaduak jakiten dute noiz-nola eman arpegi, euskeragatik egiten dana

— 7 —

Eztaikit nora jo dezakezun gaztea zera oraindik, orregatik ausartutzen naiz zerbaitei esaten emendik. Ondo dakizu jatorri zarra nola datirkigun lendik, arraza-muina eta izkuntza maita itzatzu barrendik garbi ta txukun gorde ditzagun al baldinbada inondik.

— 8 —

On asko egin dezakezu zuk bide orri jarraituaz euskaldun zintzo guzien gisa beti garbi jokatuaz erririk erri gure kondaira berri ta goratuaz, okerkeri ta gaizki egiñak zure bertsoz zigortuaz, itz baterako gauz bakoitzari bere izenez deituaz.

— 9 —

Zorion bero eta sutsuak poztu anai bizkaitarrak or zuen zeru ortan dizdiraz argi berridun izarrak lur ortan sortzen dira oraindik mutill argi ta azkarrak. Jakinduriak gure aldera jarrikeri bere indarrak ezkur bikañak emango ditu Gernikako aritz zarrak.

— 10 —

Udaberrian kukua alai kantari asten danean, baso ta baratz usai gozoko lorez jazten diranean uste oso bat laster pizten da gure biotz barrunean: Nola ez bada frutik espero ainbat lore dagonean? Euskalerrian ezta lorerik amaitzen zorionean.

INOZENTZIO OLEA
Legazpi

NERE BORDATXOTIK

Basarri



Lengo gertakari trixte batzuk berritzera natorkizute; kamiorik etzan garai artako pasaiak aizatza; indarra nagusi zaneke aldi ura oroitza. Goazemakizute Naparru zarre-rra. 1810'garren urtetik asi ta 1817'garren urtera bitarte, Uizama, Odiet, Anue, Esteribar eta Baztan inguruan zer bizimodu zeramaten ikusi bear degu. Paraje oietako mendi-lepotan eta ordeketan zer "priziti" klase zebiltzan ikusi bear degu.

Gaurko kontu geiegi gertatu-ko balitzait (uste dedan beze-la), urrengoa jarraituko degu. Bear bada zerbaitei irakurriak izango zerate Lanz'eko lapur beldurgarrietan.

Bidetxior eta aber bideak ber-terik etzan artean. Kamioak jaiotzeko zeuden.

Mendibide edo bidetxior oie-tako bat, Belate'ko gaña pasa al izateko, Lanz'eko erritik ar-tzen zana zan. Beste bat, Uizama'ko ibarra igarorik, Labeaga'ko mendi-lepoa menderatu, ta Doneztebe'ra (San Esteban'-era) sartzen zana.

Iruigarren bat Zubiri ta Euki-tik pasa ta Prantz'era joateko erabiltzen zana zan.

Bide oiek guzietan, inongo mergatari ta tratu gizon guziak biltzen ziran.

Aietan ibili bear bizimodua ateratzeko, batean erosi ta bes-tean saldu.

Etzegon eragozpenik Prantz'ekin sal-erosketak egiteko.

Aberez ondo osatuta ibiltzen ziran gizon aiek, Bear ere bai, noski. Noiznai ikusi zitezken ogeitamar gizon aretrañoko tal-deak Prontzira bidean. Kastilla'n eta Aragon'en kargatzen zituzten abereak (geienetan aza franez) eta Prantz'ia'n ustu.

Garai artan erabiltzen zan di-rua zillarra oi zan, edo— ta on-tzako urreak.

Indar zun, arranek ezik, jen-de gaizkilleak. Diru pixkat so-matu ezker, bide-lapurak etzuten lorik artuko, Zaituko zituzten ederki aberezealeak. Lapurreta lapurretaren gañean; indarra nagusi. Ordenaren arras torik inon ez. Naparrua beartua zegoen neurri estuak artzera.

Alaxe egin zun borondaterik onenez.

Joan— etorrian bide beldur-garri aietan zebiltzan gizonak, bizimodua an atera bear zuten gizon langille ta saiatsuak bear zuten zerbaitei laguntza ta an-paroa. Ezin ibili zitezken pau-sotik pausora bizia galtzeko arrixku bizian.



Bidezaitzalleak, guardak izen-datu ziran.

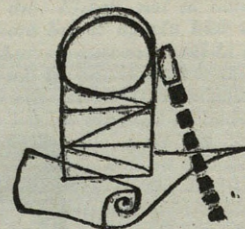
Belate ta Labega'ko mendi-lepoak zaitu ta gordetzeko kar-gua, Pedro Martin Zenoz La-runbe zeritzan bati eman zitzaion.

Lanz'eko errian bizi zan jaun au.

Merkatariak Lanz'en egiten zuten lo, Goizean goiz, guarda berekin artuta iriteten ziran goi-ko mendi-lepoak aren anparoa-ekin pasatzeko asmoz. Lenengo lana egiten zuten Lanz'en guar-daren laguntza eskatzea. Guar-dak, bere aldetik orixe zun bere eginkizuna. Ortarako pagatzen zitzaion.

Garai artan ba—zan Zenoz La-runbe deiturak zitun pamily bat. Jatorriz Irazoiz'ko zan pamily au, baña Lanz'en bizi zana. Ma-txotena izeneko etxean bizi zan pamily au.

Lagunak ere ba-iztuzten; etzi-



ran etxeokak bakarrik.

Amabiko taldea osatzen zu-ten bide-lapurak, bandidoak. Ona emen danen izen-deiturak: Juan Martin Zenoz Larunbe. Pedro Esteban Zenoz Larun-be.

Joakin Zenoz Larunbe. Pedro Martin Zenoz Larunbe. Juan Bautista Lanz. Martin Jose Perusanzena. Juan Zenoz, goian azaltzen diran Zenoz'tarren lengusua.

Domingo Amorena Goñi. Antonio Arrijuria Gazteluzar. Antonio Etxegarai.

Inazio Armasa Mendioroz.

Martin Kruz Iraizoz Iraizoz.

Zenoz'tarrak nekazari ta ikaz-kiñak ziran bizimoldez, baña, bide batez, lapur eta gaizkille biotz gabeak, Alako ezkena izan zuten azkenean!

Merezi bezelakoa, noski.

Danak txarrak, gaiztoak, ize-nik merezi ezutenak.

Ona izateko obligaziorik geien zuna txarrena ta basatiena. Esku ederretan zegoen Belate'ko gañeko pakea ta justizia!

Baztandarra zan Tomas In-dart zeritzan gizon bat. Gaz-tea zan. Iruña'n (Pamplona'n) zerri mordo azi samarra saldu zun eta diru ondotox zuen be-rekin. Lanz'en egin zun lo. Guadaren laguntza eskatu zun Belate'ko mendi-lepoa pasatze-ko. Alkarrekin irten ziran Pe-dro Martin Zenoz guarda ta biak Lanz'etik.

Geroztik etzan izan baztan-dar gaztearen arrastorik, Beste ainbat galdu ziran bezela galdu zan Tomas Indart ere.

Itxurak ziotenez, guardak il zun diruak kendu ondoren eta karabiren batean ezkutatu. Aren gorputzaren aztarnik etzuten atera.

1817'garren urtean, jendeak salatuta, an arori ziran danak justiziaren saretan. Pentsa zer lasaitua artuko zun inguruma-ri aietako jendeak.

Iruña'ko errege kartzelan epaitu zituzten. An jaso zuten beren sententzia.

Lenen mallako juez Jose Ja-bier Janariz jauna izan zan; salari edo "fiscala", Permin Gil Linares jauna, Urka-zalea (ver-dugo) Jose Belver jauna.

Eun da amabi testiguk egin zituzten deklarazioak. Amalau lapurreta ta iru eriotz gelditu ziran agiarian.

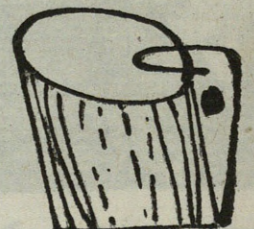
Jezen epaia era ontan izan zan:

Urkamendian iltzera konde-natuak: Juan Martin Zenoz La-runbe, Pedro Martin Zenoz La-runbe, Pedro Esteban Zenoz Larunbe (iru anai), ta, lauga-rra, Juan Bautista Lanz.

Lenengo aitatu ditudan bi analen gorputzak zatitu ta pus-katzeko ordena eman zan, eta zutikako (poste) aundi batzun puntan zati aiek jartzekoa, gaiztakeri ta eriotzak egin zi-tuzten parajetan. An desegindu zituzten here gorputzak, anka, beso, belau, buru ta gañontze-ko pusketan jarriaz.

Juan Martin'en burua Al-daun mendian jarri zuten zin-tzilik, eta Pedro Martin guar-daren burua Labeaga'ko men-di-lepoan (puerto).

Gorputz zatiak beste leku auetan ere ikus zitezken: Ama-ti'n, Etxaide mendian, Belate'ko mendi-lepoaren asieran, Mendiburu deritzan tokian, Lanz'eko erritik ikusten zala, Arria'ko mendian, Odolaga'ko bidean, mantxegoeri lapurreta egin zitzairen errekan, etabar.



Gorputz zati ta buru aiek zeuden tokian utzi bear ziran. Kentzen zitunak berreun azote artu bear zitun, eta sei urteko kartzela zeukan.

Urkamendiko sententzia, 1818 'garren urteko abendaren lau-garren egunean bete zan. Goi-zeko amaiketari, ain zuzen. Santa Barbara eguna gertatu zan. Nai zun guziak libre zun gizon aien azkena ikustea.

Lenengo, Juan Martin Zenoz urkatu zuten; bigarren, bere anai Pedro Martin; irugarren, Juan Bautista Lanz, eta, lau-garren, Pedro Esteban Zenoz, irugarren anaia. Tokiak bete ditut eta urrengo asteen jarrai-tu barko.



Arritzekoa da anaietan danak grina berdiñekoa izatea; bide onetik ibili nai zun bakar bat ez izatea. Gaizki dabillenak gaizki bukatzen ordea lentxe-a-go, geroxeago. Lanz'eko lapur eraillek bukatu zuten baño gaizkiago eztago bukatzerik. Orduan jarritako bertsoak ba-dira, ta izango degu aztertze-ko denbora, Jaunak nai dularik.

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAIÑA, GURIÑA TA ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

GAZTE NAIIZ

SUSTRAIAK

ARRAN-TZALEAK

Bizitzaren artuemanetatik sortzen dira prolemak. Gero auek preokupazioak, egon-ezina ematen digute, zeren eta askotan prolema oientzako erantzun bat arkitu beharrean, inkomprensioa topatzen degu. Bestetik esan behar degu prolema bat gure aurrean artzea, lehendabiziko pausoa degula prolema orri erantzun bat emateko. Baiñan naiz pauso au oso inportantea izan erantzun bat arkitzeko, prolemak behar dan bezela ezagutu eta sakondu behar dira. Askotan prolematzaz asko itzegin oi da, edozein izanik prolema, baiñan prolema oien benetako sustraia ez ba-degu arkitzen eta guzia alkar-izketa, diskusio batzuetan gelditzen bada, zerbait iritxi eta zerbait artu ondorenean besterik gabe gelditzen bada, gere buruen aurrean nazka prolema oietaz sentitzen degu.

Au gertatu oi da, gaur egunean, emakumeatzaz itzegiten degunean. Gehienak aspertuta gaude, eta aspertuta ezetzik nekatuta gai ontaz itzegiteakin, itzegiteari utzi eta beste zerbait gehiago nahiean. Baiñan, emakumea eta bere eskubideak direla, edo emakumea gizona anakoa dela edo

emakumearen artuemana alako edo orrelako gaitan, nola galdegin dezakegu geren buruari? Orrek ba-dirudi adierazi nahi duela, emakumea persona bezela ez dela agertzen edo ez dela persona. Badirudi sozietateak egin duela emakumea. Inork ez du ukatzen emakumea ez dela gizarteko izate bat. Baiñan praktikan beharrezko zaio emakumeari lehendabizi emakume bezela agertzea, gizarteko izate bat dela ahazturik. Denbora luzean emakume izatea pasibitatea zela agertzen zaigu. Nola ikusi dezakegu bizitzaren une guzietan, persona bat pasibismo batean sartuta? Emakumearen prolema berriro astea degu. Eta berriro aste onek eskatzen digu emakumea gizartearen izate bat bezela ezagutzea. Oraindik, gaur egunean, emakumeak, jeikitzen dira, lan egiten dute, jakin gabe mundua bere eskuetan daukela, mundua berea izan ditekela. Ez degu ahaztu behar persona baten nortasuna izadiaren jabe izatea dela, eta emakume askontzat oraindik etxeko, familiko jabetasunik besterik ez dago.

BEGOÑA ARREGI

PENTSATUAZ...

Atzo illuntzean, adiskide batekin izketan ari nintzala, ala zion berak: Errealidadearen egitasuna, hori garai guzietako gizonen eta emakumen komeria den...

Ta nik, berriro galdegiten dut: Nun da errealidadearen egitasuna? Zein da benetako errealidadea?... Gizon eta emakume bakoitzak bizi dute berea, beren egia, mikatza edo gozoa, zuria... beltza... Eta alkarren artean, harek bere egia ta bere egia bezelakoak bakarrik ameti ditu. Nik antzera egiten dut eta, zuk ere bai. Ta hori orrela izanagatik, badago guziok ikuitzen gaitun eta guziok nai ta naiez ametitu bearrean arkitzen geran errealidade zabalagoa: Herriarena. Ta hau, guziok diogu ikusten dugula, baiñan

batzuek bestehengan ikuspegi alderdikoia nabaritzen dugu.

Burrukak aurrera bultz egin-arazten badaki. Historia burruka bidez doa aurrera. Baiñan ez ote gera askotan burrukakerietan galtzen? Itzak askotan galgarri gertatzen zaizkigu. Gaur egunean oso modakoa dan aurrizki bat artuta, alaxen esango nuke: neo-sermolar biurtuta arkitzen gerala.

Ez diteke jokatu konzeptu askokin, jokatzan degun bezin errez. Ez diteke ere persona txori-izugarribat bezela artu, ideoloji, erakunde edo talde jakin baten sarbitzurako ta bere ondamendirako.

IKERNE IRIZAR

Ordubiterditan irten naiz itxetik geltokiruntz. Irixtera-ko 3'rak etziran urruti.

Txartela artu ondoren asi naiz trenean toki billa. Mutur batetik besteraño ikusmiratu ondoren, esertzeko txoko bat ere ez dut arkitu, ta or sartu naiz plataforma batean. Inortxo etzegon bertan. A ze ederki joango naizen!, pentsatu det nere baitan, baiñan berealaxe zapuztu da nere ametsa.

Iru gizonezko mardul sartu dira. Begiak itsasoa bezin urdiñak. Eguzkiak gogor lastandutako arpegi beltzak. Oñetako sendoak, galtza urdiñak, alkandorak berdin eta lokarritz itxiak. Zorro bana eskuetan eta neke itxura arpegiatan.

Bereala antzeman diet euskal-arrantzaleak direla. Naiz da eurak erderaz agurtu, euskeraz erantzun diet. Arrituta gelditu dira emakume batek euskera ain aintzakotzat artzean; eztakit zer esan...

Ezagutu ditudan orduko sartu zait irurenganako begirapen sutsua. Alkar izketa alaia sortu da lauron artean: Kaia, arrantzaleak, kultura ta beste gai asko ikuttu ditugu.

Guk nai baño lenago iritxi gera Orio'ko erri maitagarria. Irurak agurtu ondoren berriro bakar-bakarrik gelditu naiz. Orain etzait ain atsegin bakardadea, ta adixkide berri oitaz idaztez asi naiz.

Inoiz konturatu ote gera zenbat zor diegun arrantzale-eri? Nik ezetz esango nuke. Askotan egon oi gera kaian arrantzaleen langintzari begira: Kajak gora ta kajak bera; arrai zillar kolorekoak aruntz ta onuntz, atera orduko nork geigo ordainduko egin ta errietara biden...

Lan latza iruditzen zaigu; mutiko, gazte ta zaar jotak kean ikustean arrituta gelditzen gera aien osasun gordinagaz.

Itsas-barruko langitza ikusi ezkerro, zer esango ote genduke?

Gizon bikain auen nortasuna ezagutzeko, beren bizitza osoaz jabetu bear giñake. Egun batzuek, gau eta egun, beren kezka kezkatuz, ausartasunean ausartuz, eurekin igaro bear genituzke. Ikasbide ederrik jasoko gendukela deritzait.

Ta 3, 5, 10 illabete Terranoba aldean igarotzen dituzte nantzaz, zer esan?

Ez, ez diet errukirik gizon oiei... maitasuna, errespetoa diet. Gure onagatik dabiltz orrela. Auek, bakalaua ekartzeagatik. Besteak, arrai preskoa eskeintzen digute. Alaz ta guztiz ere naiko mar-marka ibilli oi degu ordaintzerakoan. Ona, asko ta merke eskatzen degu. Arrantzaleen sentimientuak bost ajola zaizkigu, ta zer esanik ez beren buruaustek.

Gerekoi, egoista bildugarri batzuek gera.

ITZIAR BIKENDI

inter
radio **tv**

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Beste edozein markakoa balño
Iru aldiz berriago ta gaurkoagoa

Ordaintzeko erreztasun aundiak

(2'garren orrialdetik)

ORIA'KO ALEGI

Benetan egokia ZERUKO ARGIA'n bere 214'garren alea Oria'ko Alegi'tik zabaldu ziguten gaia. Zion, alegia, Alegi'ko neska gazteak ez dutela artu-emanik erriko mutil gazteekin ezere bertako arazoekin.

Irakurri zuten baitere neskatzak eta zurrumbillo aundi xamarra sortu dala uste det euren artean, ez dute ontzat artu. Zergaitik? Ulertu etzutelako odatz-lan ura eta jaso ere ez bere mami edo esan-naia. Alegi'ko mutil gazteak ez dute neskatzenganako etsaikeri edo «rivalidad-derik», euren biltzeko gogo bizi bat baizik. Ez dute neskatzen nortasunik oinperatu nai, jaso baizik. Emakumeak gozonzekoaren eskubide berberak ditu gizartearen baitere eginbearrakú au da: dirua balio berdinekoa izan arren paperezkoa edo burnizkoa izan liteke, baiña paperezkoa burnizkoa ainbat ba-da eta burnizkoa paperezkoaren berdin. Emakumeak ez dira txakur-txiak bezela sokaz lotata erabiltzeko sortuak eta gizasmeak bezelaxe ba-dute luadi ontan euren eginkizuna Jaunak ezarria. Emakumeak ez dira gizon edo sorgin batzuen jostalluak. Emakumea ez da sortua izan aurrak zaitu, soñekoak garbitu, edo senar-gai aberats bat sarean biltzeko bakarrik. Neskatzak ez du bere auzi edo gorra-berak zuzentzeko inoren zai egon bearrik, eta ainbat gutxiago auzi edo gorra-bera oiek bidezko ez diranaren eskutian utzi eta orrela ba-da; jakin ezazute gero eta oinperatuagoak arkituko zeratela. Mutillarekin artu-emanik ez dezutelako ez dezute mutilla ezagutzen eta orregatik zabilzate lorrean eta ezinean. Erriko gorabera giztietan neska-mutillak alkarturik joan bear dute baiñan aurrez alkatu egin bear, bildu alkarrengana; indarrak ugaritu eta biotzak pozitu ditezun. Senar emazteak sendiko lanetan kementsu eta leialki jokatzin diran bezelaxe, gu ere gazteak; alkarturik eta jator ekin dezaiozun lanari mundu au ontzeko eta berritzeko. Ez gaitzen besteren zai egon guk nai deguna irixi nai ba-degu eta ematen ditugun oinkadak, gutxi ba-dira ere, eman ditzaun aurreruntz, atzera begiratu gabe. ¡Aurrera, neskatzak!

OARRA: Ezertxo adierazi edo esan nai ba-diguzte, egiguzte ZERUKO ARGIA'ren bidez eta berealaxe alkarren barri jakingo degu. Nai dezuten arte.

BOSTOK

AZKOITI

PELOTA TXAPELKETA

Epailla'ren 26'ean, jokatu zuten, pelotarien lenengo mallakoan txapelketa onetan, Bergara'k eta Tapia I. Tapia I gelditu zan irabazle, 22-18, naiz ta asieran 10-2 galtzen egon. Asko poztu giñan, bai, irabazle atera zala jakin genduanen. Orain Azkarate izango du urrango, bere aurka jokatu bearko duena, ta onei irabazten baldin badio bi azkoitiar geldituko zaizkigu aurrez aurre. Ikusko bada zer gertatuzten dan, ta besterik gabe gure zorionik beroenak Fernando Tapia'rentzat, jarrai dezala orrelaxe, ta ia txapel-dun geratzen zaigun.

SENDOTZA

Epailla'ren 28' an, etorri zan Azkoiti'ra, Götzei Jauna, gure erriko umetxoak sendotzera. Milla baño geiago izan dira egun orretan Sendotza artu dutenak. Ikusten degun bezela ekinaldi polita zegoen noski. Goizeko bederatzietan asi ziran, ta arratsaldeko iruretan amaitu zuten. Sendotza ematea bukatu ondorenean, gure errian oraintxe ipiñi duten, erretiroa artu duten gizonentzako, bazkuna bedeinkatu zuan Gotzai Jaunak.

KAKUTA'ko KURUTZEA

Ari dira mendigoizaleak, Kakuta aldean gogor lan egiten. Aste Santu auetan, asko izan dira, iru egun auek an igaro dituztenak lanean. Ez dute onela gutxi aurreratu beren lana! Ba iru egun oietan gelditu ere egin gabe jardun omen dute. Ezagun da bai, zergaitik Kakuta aldera begiratu berbero, ikusten da nola kurutzearen pusketa txiki bat agertzen dan. Onela jarraitzen ba diote, ezaugarri arte, egunerako bukatuko dute bai, batiz bat egualdiak piska bat laguntzen ba diote.

AMAI

LAZKAO

ZER BERRI?

Ez dakit ba. Joan dan asteko ZE-

RUKO ARGIA irakurtzeko nago ta, naiz eta larunbata izan, eta okerrago da, noiz irakurriko dudaz azkarerik ez dut. Nola ba. Nork zabaldurik ez dugu ta?

Karterorik ez alajana!

Gaur goizean gazte batek ala zidan: «Nere maiteari egin dizkiodan egun auetako eskutitzak ere ortxe egongo dira noski, zuloan, eta noiz arte?»

Nik ez dut eskutitz asko izaten baiñan aldizkariaren zai nengola jakin nun, lengo karteroak utzi zula. Orain nor asiko da?

Bai nor asiko da saro orrekin? Esan didatenez 1.300 peza omen da illeko ematen ziotena. Asteko izan da ere ez zait geiegi iruditzen. Nola bada? Egun osoa ortan joaten ziztaion da? Ta orrezaz gañera, beregan zun buruastea. Joan dan illean 400.000 peza ibilli omen zitun jiro ta renbolso artean. Orenbeste diru, orrenbeste lan eta 1.300 peza bereztako!

Aita Santuaren azkenengo karta orrek, karteroeri bildur aundirik emango dienik ez dut uste!

Zeruko Argirik gabe, ainbeste bear dugun material eskaerarik gabe, soldadu dan semearen berri gabe, maitearen albiste gabe; garratza da! badan bear dan aña denboran egongo gera, bear dunak, lanketa ori bear bezela ordaintzen dun arte.

AZIA

ERREZIL

JOSTUNDEGIA

Neska talde polit bat asia degu lanean gogotik.

Arratsalde osoa igarotzen dute josten. Oraingo oso kontentu dade erakuslearekin. Lerro auen bidez txalotzen det lanbide ori, ikasketa ori. Noizbait asi zaizkigu kontuan erortzen gazteak etorkizuna moldatzea, dala gaztearen eginkizunik nagusienetako bat. Alderdi batetik zuentzako mesederik aundiena, era ortan etxekoandere bizkorak izateko lantzen ari zeratela ta beste-tik danontzako ikasbide zeradelako.

«ERNIO-LORE» TALDEA

Urtebeteko bizia badaramarki talde onek. Dextente eldua daukagula esan bear ondorenak ikusi ta gero. Azkenengo igandean, Jorralar'en 2'an, antzestu zigpten «Nor alkate» antzerkia. Egoki, jator, egin zuten lan. Irolegi bitarteko zenbat algarala alai ikusten artean!

Taldea oso batua arkitzen da. Zailantzik gabe esan ditekigu ikusi ondoren, esperientzi, batasun naturala, artueman aberatsa iristeko, ekin-tza bat, lan bat bitarteko ipintzea dala biderik egokiena.

Gaurko gazteak ikusten du pixka bat bederen, lan auen bidez, antzerkia, itzaldik, alkarriketak, erriaren onari begira egin dako edozein gauz dala estimagarri.

Baiñan ezin berdin esan gure Guraso ta Larriengatik bat batean artuta. Dextente dira txorakeritzat jotzen dituztenak lanera auek. Denbora galtzea, erreitiro txarrak egitea ta abar. Jokabidez, erakusten digute besten alde ez degula ezer egin bear baizik dana neretzako zuzendua.

Denbora, osasuna, lana, dirua... NERETZAKO. Nere PROTXURA-KO. Zoritzarreko NEREKOIKERIA.

Datorren igandean, Jorralak 9'an, Aizarna'ra irtetzekotan dira ernio-lore taldeko antzezleriak.

Era ortanfi jaialdi bat eskeiniiaz, artuemanetan jarriko zaizkigu bertako gazteekin.

UROLA BALLARAKO
ESKOLA PROFESIONAL

Datorren ikastaroarako artekotan degu. Billera batzuk egiñak ditugu nekazari batzordea sartzearen zuzendaritza mallan.

Ekin-tza oso aberatsa ballararen izaera ikusi ondoren. Ezjakintasunaren pipiak desegindua daukagu gure erria. Gaitz orren aurka ekiteko bide estimagarria aue. Kontuan izan guraso jatorrak. Bizibiderako pres-tatu bearra daukazute zuen seme-alabak. Orain da garaia. Argi ibilli. TXIKIA

IRUN

URA UAN ALEA, URA

Bai, alajañetan, Biriaturko Joan Itzasa jaunak, Bidasoa ibaian, Endarlatzatik urrean arrapatu berria duan izokia. Orain arte ur oietan ez da olako alerik atxi, izandu... Amaka kilo ta berreun gramo zituan eta zazpireun pezetan saldu du kilo bakoitza. Mordoxka bikaina, noski! Bejodeizula!!

BERAUNDARRAK ASARRE

Beraun dezu Irun'go tokirik pake-tsuaena bear bada. Ba an agertu berriak dira bi zakur aundi zaunkalari eta ozkari, gauez inguru aiek izutza. Dagokionak, zaindu bitza. Bestela garbituko dizkizutegu.

OGI BIGUNA

Igandetako ogi orrek zalaparta ugariak sortuak ditu baztarretan. Egunekua nai dirudiane, bada. Naparrak, Bera ta Lesaka-tik ekarriko omen luteke egunean egiña. Ala bearko, errikoak txandaka ematera erabakitzen ez baldin badira beintzat.

GILTZA-XORTA

Extandia karrikan, 14-garrenean, jasoak dituzte. Jabeak antxe arkitu al izango ditu. Bijoa billa nai duanean.

ELURRA

Aurten izen dit ekean negurik gozoena izan degu. Udaberria bere garraian asi ere egin zaigu. Baiña ne-guak ezin etsia izan bear du, berri-ere agertu egin bai-da, mendi gallurreak zuritzañ. Ez da luzarorako izango ia. Udaberriak garaille atera bear nai ta naiez.

TXANTXANGORRI

URNIETA

BERRI SAMIÑA

Erri guztietan ain ezaguna ta maitea zan Lizeaga'tar Manuel il zaigu. G. B. Ezin sinistu, ta sinistu egin bear! Bi egun aurretik berarekin jolasketan egon ta geiago ez degula ikusiko. Famili maitea zan, erriar jatorra ta guztiakin alaia ta biotz aundikoa. Bere denbora guztian Parroki'ko abeslari zintzoenetakoz zan. Orain zerruan arki dedilla Jaunaren betiko abeslari.

Ondo agertu du erriak berarengana eskeron ta elizkizunetan izan dan jendetzarekin. Artu bezate gure agus samiña bere emazte, seme-alaba ta ama ta senideak.

BATEK

LAPURDI
BENAPARROA
XUBEROA

BELOKE

Aita Hondet izan da orain arte Belokeko Abate-Nagusia, eta Aita Inda zigarren edo laguntzaile. Orain Aita Hondet-ek itxi egin deutox bere karguari, eta Aita Inda ipini dute Abate-Nagutzan.

MENDIKOTA

Bernatene jaun alkatea buru dala egin da kantarien eguna, «Laxageborde» ostatu-etxean. Bazkari bategaz goratu ditubez Xuberoako kantariak.

ATHARRATZE

Jausteko arriskuan dagoala erri ontako eleiza zarrta, esan ei-du Gensous etxegiñak.

HELETA

La Puye-ko komentuan artu dau moja-jantzia Laraldeko Arantzeta. Eulari neskatileak.

BAIGORRI

Seigarren semea euki dute Goi-koetxe famelian, Lespars-Garako-etxean. Jan-Mitxel ipini deute ize na jaiobarriari.

AZKAINA

Larogei ta amairu urtegaz il da Mayi Berriozabal andra alarguna; Mexiko-n jaoia, baiña gaztetan Az kainera etorria.

HIRIART-SEBASTI
KALONJEA

Otsaillaren 28'n. il da Hiriart-Sebasti, larogei ta zazpi urtetan. Hzipnen jio, Larresoren ikasle egona, Beloken irakasle, Mauleko Ikastetxean zuzendari, eta 1941'garren urtetik arraskeroz kapellau Salletarren «Agerria»-n, 1961'era-ño.

ITXASU

Maze jaun koronela il da Bordeleko gaixotegian. Itxasuko kanposantuan emon deutse lurra. Bordenleko Euskaltxaleen Biltzarreko lendakari eta Euskalerrri-zale aundia izan da.

INTXAUSPE DIPUTADUA

Ogei ta bi mila botu euki ditu Intxauspe diputadu jaunak, azkenengo botazifuetan.

SUHUSKUNE

Ogei ta amabost urtegaz il da Pierre Laby pelotari ta argiña. Alarguna ta seme bi ixten ditu.

BIDARRAI

Larogei urtetan il da Basasareko etxagun jauna, Joxe Mari Irigoiñ.

USTARITZE

Aprillaren lenengo igandean, Kristau Ikastoletako zuzendari dan Anai Mitxel irakasle euskaltzaleari omenaldi aundi bat egin diote.

EUSKERA ETA ETNIA

Izenburu onegaz idatzi dan irakurgai pillo bat Hernandorena sen dagille jaunak «Herria» astekarrian.

A. IBURRETA

BIZKAIA

BARRIKA

Epaillaren 12'garrenean, meza nagusian, anga abade biak ederra utsez egin eskuen itzaldia. Bitartean, eleiz-taz andra batzuk alkarri esaka: zer diño abade jaunak? Meza-ostean, Urduliz'tik joandako baserritar batek abade gazteari: Baiña, jauna, baso-artean dagoan erriak baten erdera utsa ta eleizakoak ulertu ez-iñik? Ta abadeak erantzun: Bai, baiña, kanpotarrakaitik egin bear dogu olan. Jauna, besteak erantzun, emen kanpotar bi baiño ez gagoz, Urduliz'ko baserritik etorritakuk...

Ara bere ezagun batek egin dautson idazkia:

Señor Cura de Barrika: que como Gotzon se identifica, y a los feligreses complica cuando en erdera explica; aunque en nuskera rubrica, si la próxima dominica no restifica, y no nos habla como indica «aquella» enciclica, y de nuevo la analfabetosis intensifica... devuelva para Derio la pastoral que aplica.

ETXEBARRIA'tar JUAN ANJEL

GALDAKAO

ENE LANTEGITIK

Jorralla'n lenengo igandean, ibilketa neurtu bat izan zan Bilbao'ko sarreran dagon Zamakola edo La Peña'ko Osea mendigoizale taldeak gertuta, ingurutako mendirik-mendi. Ibilketa ori Arrigorriaga'ko Padura, Basauri'ko Baskonia eta Edesa, Galdakano'ko Ganguren da esan dogun Osea'ko bazkide antzatz gertua zan ezketiño, gure erri ontako berrogeien bat neska ta gizonetako aurkeztu ziran ibilketa orretara. Lerro auek idatzi doguzanean, ez-taki inork nork irabazi daben, baiña dakiguna da pozik etorri zirala, euki eben egualdi ona gaitik eta, igaro eben eberdate ederra gaitik.

Baita gertakizun bikain bat izango dogu mendizaleok, urren datorren 23'gn., igande eberdatian, Jorralla'n laugarren igandean, Zarata-mo goi-aldeko erri argian. Bertan ospatuko da gorago esandako Padura, Osea, Baskonia, Gaguren da Edesa mendigoizale bazkunaren urteroko jaya; au da, azkenengo urtian bazkun oietako leiketak edo kourkursuak amaitu ebazen mandigoizalain eguna, finalistan jaya esaten yakona.

Aspaldiko urteokaz Padura, Baskonia ta Ganguren tartian ospatuten zan jai ori, baiña, orain urte bi beste bazkun barri bitaz geituta ikusi zan bazkun talde ori, Osea ta Edesa'z, ongi etorriak gurartera izan daitezala bazkun barri oiek. Urtian talde batek, bazkun batek esan gura dogu, eralduten, tolostuten dau mendigoizale jai ori, eta, aurtan Basauri'ko Baskonia'k izan biar dau gertakizun oiek egin biar dabezanak... eta erailltzeal txarrak eztiran ezketiño, ziur gagoz ongi gertuta aurkituko dirala. Eztago esan biarrik, oztetza andia izango dala beste urtitan legez, euzko uzañeko jai pilitak izanten diralakoz: Gu be bertan izango gera, Jaun-Goikua lagun, eundaka edo aneika mendigoizale bertaratu-tzen dan ikusteko, Mandoya, Artan-da eta Uno mendiak ziar egun eder bat igaroteko.

Epailla'k mendi gallur guztiak edur zuriz jantzi-ta ipiñiaz alde-agurra egin daukun: Eudura urrundik ikusteko edo, beren tartian jolastutzeko gauza garbi polita da, baiña, eskerrak be-alderañ etzana jatz, bestela aldi ontan bertan egingo ebazan kaltiak ikeragarriak izango ziran Nabarra ta, beste alderdi askotan izan diran lez. Obe da edur-

artean jolastu naidabenak, bera dagon alderdirantz juañ daitezcan, edurra gu-gana etorri daitezcan baño, batez bere udebarri loratsu alayan.

BASA-JAUN

ZEANURI

MEZA BARRIA

Uribe auzuneko Aita Antonio Etxebarria Sakramentinoaren Meza Barria Pasko egunez izan gendun. Udebarriko usain goxo guztiak edertutako eguna izan gendun izan be, egualdia be gure pozagaz bat egin gurean edo...

Andra Mariaren Eleiz nagusia gentez beterik. Amar da erdietan asi zan Meza Santua. Erri guztiak abestu eban Aita Lertxundiren Meza. Itzaldia Sakramentino len eta orain Berueteko parroko dan Felix Galdonak egin eban. Meza ondoren, abade barriari eskuñ mun egitea.

Amaitzeko, Eleiz-ondoko zelayan, abade barriaren omenez, bere auzuneko gazte lagunak ekarrit, Mugar-tegi eta Arregi bertsolari trebeak egun orri dagokiozan gaiaak erabilili ebezan. Txaloak ugari entzun ebezan. Asmo ederra benetan Uribe'ko gazteena. Aspaldian izan ez dogulako bertso saioa izan gendun egun orretan.

Askenez, zorionik beroenak lerro onen bidez, abade barriari, bere anai-arreba eta sendi guztiari; baiña baita eskari bat be: badakigu orain arte euskaldun zintzoa izan zarea-na; uste dogu aurrerantzcan be Euskal-errian naiz bertotik kanpora olan jarraituko dozula.

ERIoTZAK

Zabaleko auzunean, Jaunaren besoetan, il zan Martiaren 24'gn. Pedro Artaraz. G. B. Baserritar zintzoa bai benetan. Otoitz bere alde eta atsekabeen lagun bere sendiari. Ipiñaburuko auzunean il zan baita be, Gabriel Uriarte, Martiaren 28'gn. Zartzaroan be sarri ikusten izan dogu Ipiñaburuko puntetik etorrite Gau-gurtzalleen artean. Benetan euskaldun fededun. (G. B.).

Uste uste barik yakuz baita be, Angela Recagorri, Martiaren 30'gn eta Rosa Angoitia Aprilla'ren 2'gn. Otoitz danen alde.

JAIOTZAK

Eleiz-ondoko auzunean, Damian Uriarte eta Begonia Astondoak euren eskontzako lenengo semetxoa izan dabe. Bateatzean Juan Antonio izena ipiñi dautse.

Bardin Andres Artaraz eta Pastora Aranak euren lenengo semetxoa izan dabe, eta Pedro Mari izenagaz bateatu dabe.

Zorionak.

GORBEATARRA

MARKINA

JAUN ARTZEA

Il onen 2'gn. igandean, ospatu zan, umetxoan lenengo Jaun artzea. Andra Mari txadona nagusian izandu zan jai polit au; ez dautzet esango zenbat neskato-mutiko izan ziran, baiña bai aldra ederra egiten zuten; eta baita ere aurtxoan izenean, guraso ta senida asko zan an; gero jakina, ondorengua jan da edan.

JAURTI DA

Kruzelegi'ren lantegian onduan zan etxea, danok dakigu zala Erriko Etxea; ba, au jaurti dabe ondo-ondotik, berria egiteko asmoa du Udalar, eta or egingo ei dabez, Idazketari edo «Correos», Urrutidazetxe edo Telegrafos eta bizimoduak; bazegun txoko ontan orren bearra.

«MARCA DEL SIGLO»

Izen onegaz danok egundu gera zoli zoli, zer gertako ote dan, or, itxas beltz ortan, amurratu edo asarratzen bazan. Erri ontatik ostetza aundia bildu zan Lekeitio'ra ta Ondarro'ra zeozertxu ikusteko asmoz. Baño, zer? Ezertxo ez. Arrantzaleak esaten eben, guk nai doguinan. Ori berak esango dau, noiz datorren, eta pozik adiskide badator. Arrantzale zar bik, jaurti eben eurena Ondarro-ko ardantegi baten, eta diñotzo bat bestiar gaurko olatu orri, utzi daiozun pakean, eta iksu daigun beste egun urtera datorrena.

Egun urtetik egun urtera, olatu andixak ei dira, ainbat notintza itxas onduan ori noiz datorren begira. Arrantzaleak egin askuan estu ta larri egon dira. Beste egun urte daukozuz orain ia aurtenguak nu note dira.

EDERTO DA

Ospatu dan illaren laugarrenean

EUSKAL ERRIETATIK

Udaleko aretuan izan yaku, emengo pelota lekun apañeko, pelota ta ardan lekuan, ixilleko zozketa edo su-bastan, bi aurreratu ziran zozketa azal banagaz; bata jo dau 67.000 laurleko, eta bestiak 181.000 laurleko urteko; bost urterako guztira dira. 905.000 laurleko ederto da.

Aurrerako geratu yakuna da, gure lagun ona dan, Muñoz'tar Joseba Koldobika. Zorion on bat opa dau-tzegu, izan dagizula.

URKO

NEW-YORK

AITA ANDUAGA

Gauza ederra dok benetan lagun zarrak barriz ikustea, etxetik urrun danean batez be. Geure artean egun batzuk pozik igarota, aita Rafael Anduaga jun yaku Madrille'runtz. Epailaren 16'n jun zan.

Aita Anduaga onatiarra dogu jaio-tzez, eta emen New York'en dago-zan Laterandar Kanoniguen probin-ziala dala esan deuskue. Gizon sen-do ta gordina bera, Argentina'n ur-te mordoia egindakoa.

Uste dogu errekuerdun onak eroan-go ebazala.

Horantziak Aitzkorri aldean.

PAUL LAXALT

Au be jakin dogu ba!

Nevada Estaduko gobernadore dogu Laxalt. Bere gurasoak Zubero'tik etorritako artzainak ziren. Badu anai bat, Robert, idazle ta Nevada'ko Unibersidadean itzal aundikoa.

Igazko elezinotan urten eban Go-bernadore, asko gaitik urten be. Baina aurrerengo elezinotan Sena-dre'tzat korridu eban eta galdu... 48 botu gaitik!! Tranpa egin eutsien kontizu.

Elko'n artzain dagon nire erritar batek dinonez, gizon jatorra da, eus-kaldun garbia, arrokeri gutxikoa, es-panolez be badakiana.

WILLIAM DOUGLASS

Izan lei Z. Argia'ko irakurleak

izen au ezagutzea. Merezi deu bein-tzet. Lengo egunean idazki bat eto-rrri yatan, gutxitan artzen dan lakoa. Ez dakit gaztea ala zarra dan, ame-rikano apartekoa bai beintzet.

Alantxe dino berak beste gauzen artean:

«Euskalerria'gaz zerikusi aundia dot. Azken lau urteak Eusko Estu-dioetan emon ditut (social anthro-pologist). Bi urte Etxalar'en eta zor-tzi illabete Murelaga'n (Bizkai) egon-da nago. Igaz egin neban nire Mas-ter-Thesis Chicago'ko Unibersida-dean, eta auxe eukan titulua: DEATH IN MURELAGA = Eriotza Murelaga'n... Orain Doktor Lana amaitzen nabil eta bertan erri bi or-rein eboluzinoia konparatzen dot, 1900'n asita gaur arte.

Datorren Bagilleen Nevada'ra noa, Eusko-Estudioen zuzendari izateko angio Unibersidadean.

Amerikanuen ta Euskaldunen ar-teko artuemonia bizkortu nai gendu-ke, au da, euskaldun ikasleak onutz ekarri ta amerikanuak arutz eroan.

Euskaldun Artzainen zinea egite-ko asmoa be badarabilgu.

Material billa be bagabilz ganera, euskal lanak erreztuteko. Sail onan unibersidade orrek aurreragen aun-dia egin deu, Vyrin frantsesaren li-burutegia erosiez...

Orra Douglass-en kartan datozen puska batzuk. Z. Argia-ren irakurle dala be badino. Illinois estadian bi-zi da euskalzale jator au. Uste dot proiektu guzti orreik merezi dabela zabaltasun geiago, ta, ia egunen ba-tean alkar ikusiez barriketa mami-tsu bat izaten dogun. Orixe da bere desua be.

Ganera neu Murelaga ondoan jaio nintzen ezker, jakin-gura aundia sartu yat Douglass-en azterketak obeto ezagutuko.

Ameriketako euskaldunak biziki eskertzen zaitugu zure aleginak ga-tik, ta jarrai ortik zeure amesak be-te arte.

ULEMENDI

NESKAK ETA NESKAK

NESKA ZARRAK LAGUNTZA ESKE

Mundua berritu naita gabiltzan garai ontan, bidezkoa dala derizkiot guk ere gere irtzi ta problemak azaltzea, ta ortara noa.

Bide onetatik era askotakoak joaten gera, batzuk bes-te estadu bat artzeko osasunik ez dutenak, beste batzuk bokazio orixe dutenak eta abar. Baña nola batzuk ala bestek, laguntza bear degu.

Ezkonduek eta erligiosoak, badituzte erai dagokien erakutsiak. Guk ere orixe eskatzen degu argi bidea, la-guntza. Bakar batzuk eukiko dute laguntza ori; baño gutxi ta gañera bakarkoa. Ta orregati nik uste det on aundia egin leikela, ba irratiz, astekari ta illero koen bidez eta abar, argibide batzuk emanaz.

Nere irtzin gogo jardunak ere tanda batzuk jarri bear lirake naeskazarrantzat. Bestela gestatzenda, gazten tan-dan jun bear eta ezda oso atsegiña izaten bai batzun-tzat ta bai besten tzat. Eta txarrena dana itz aldi asko izanagati denantzat berdin diranak, beste batzuk bere-ziak izaten dira, ta batzuk utsik gelditu bear.

Guk jakin bear deguna da, Eleizak zer eskatzen di-

gun, eta gu nolakoak iz atea nai duan. Baita ere mun-duan ze eginkizun degun.

Nik uste det, Meza entzun, errosarioa esan, Eleiza garbitu ta loreak jarri, bakarrik ez ditugula egin bear.

Umeai kristau ikasbidea erakutsita; Elizaren alde lan edera egin dezakegu. Ta ain zuzen oraintxe illieltzen, asiko dira Ordizin inguruetako Errikoentzat; ortarako ta edozein apostolutzarako prepartzeko ikasgaiak ematen Edozeñentzat ere ondo etorriko dira. «Escuela de educa-dores de la fe» du bere titulua.

Baita ere iruditzen zait lan asko egin dezakegula la-gun urkoaren alde. Batez ere andereño gazteak «solte-ra» bizitza an artu dutenak.

Erri aundietan, zeñek kasorik egiñik ez daukaten ume oiek ere; artuko luteke laguntza. Edozein Erritan egoten-da zer egiña. Gazten problemakin ere arduratu bear geh-duke ta eskua luzatu. Emakume bezela osatzeko bear duten laguntza asko eman genezaieke edo eskuratu. Besteai lagunduaz ta on egiñaz Jaungoikoa maitatuko degu; ta bakarrik bizitzeak sortzen dun utsunea bete.

NESKA ZAR BAT

NESKA ELBARRITUAREN ZIRIA

Gustokoa, txit gustokoa zitzaidan Barcelona'ko Dia-gonal barrera ibiltzea; sarritan, gustokoa ez-ezik, be-arrekkoa ere bai. Nere gertaera egiazko onen denboretan ez zan egurastoki eder hura jendez eta beribillez bete-rik egoten, gaur bezela. Muntaner'tik San Juan'en egu-rastoki'rañoko tartea nuen ezagunena, ibilliena alegia. Arnas zabal artzeko leku aukerakoa benetan. Eta leku artatixek nenbilen, udazkeneko goiz illuntxo artan, in-guru aietako eliza batetik nentorrela, au gertatu zanean. Gracia'ren Egurastoki aldera ninjoalarik, ara, nere au-rretik ez urrun —50 bat metro tarte— emakume bat, irudiz gaztea, ikusi nuen alderatzen. Bera zan inguru ar-tatik zebillen oiñezko bakarra; orregatik begiratu nion; orregatik, eta emakumea zalako. Alako batean, nigandik amabost pausura zegoelarik, irri-parrez asi zan. Arreta aundiagoz begitatu nuen, zerbait arrituta, aren irri-parra neretzako zala somaturik. Eta alaxe zan. Laister konturatu nintzan, uste izan nuen bezin gaztea etzala. Urbilxeago zegoenean ots egin zidan, beti irriparez eta txeratsu: —Bañan gizona! Onontz aldi!...

Ikusgarriak zituen ortzak eta gorputza lerdena, bai-ñan ibilkera motel xamarra zuen, zalantzakorra. Orduan nabaitu nuen lenbizikoan oartu ez nuena: eskubiko zan-go mendaz lotuta zuela, eta beso bat ere erdi elbarri-tua, gerri-gaitetik tolestuta zeramala. Berrogei urtetsu-ko emakumea zan; argi ta alaiak zituen begiak; arpegi-azala berriz, kolore illa ta lardaskatuxea. Ederra izana... noizpait. —Emen aldi? birresan zidan goraki, bere poza ezin gorderik— bizi al zera beraz? Au poza nerea! Nai-ko ibillia da mundua arrezkoreztik! Nork esan! Norbai-tek esan zidan Ameriketara joana ziñala... Zer berri gizona, zer berri? Au poza!... Eta zaparrada orrekin er-sotzen ninduen bitartean, eskuak bero-bero ta maite-kiro estutzen zizkidan. Baiñan... nor baitut? esan nion —barka zadazu, ez naiz zearo oroitzen zutaz. Baña gi-zona, posible al da? Excelsior'eko Luixita nauzu... as-paldiko Luixita. Zartuxeak gaude, bañan zu, len bezin majo ikusten zaitut. «Excelsior»! Orixe bera. Gogoratu-ko ez zera ba? Bai...

«Excelsior» zeritzan kafetexte famatu artara joate-ko oitura nuen nik, aspaldi, oso aspaldian, kantu-iruko-te edo «trio vocal» batekin nenbilleneko denboretan. Nun-naiko jende askorekin nituen artu-emanak, eta jen-de askok ezagutzen ninduten ondotox, nik aiek baño obeto segurki. Agidanez guziak ez zeuden oraindik ni-taz azturik. Eta ni ere asi nintzaion galdezka, orretara-ko lekua uzten zidanean. Emakumearen itzontzia! Ni ikusteko pozak mingaña askatzen zion nunbait... nik ala uste. Ezkonduko ziñan, noski? Bai al duzu semerik? Oso ziñan ume-zale, zu... gogoratzen? Bai...; lau ditut, iru mutiko ta neska bat. Ederki! Ez al zera iñoiz «Ex-celsior»a itzuli? Ez. oso bizi-molde diferente bat da-mat gaur... olako lekuetatik urruntxo nabil orain. Ongi egiña... baña ni gogoratzen naiz oraindik elkarrekin igaro genduen azken gau artaz. . Eta gero, mintxo xa-murragoz: Muntaner-kaleko 8r'ean izan zan... gogoan daukat, eta gogoan daukat orain ere momentu goxo aiek... zuk ez? Nik, ba... ehl! aspaldiko gauzak! eran-tzun nuen parrez eta igeskor. Eta ondorean, mintzagai hura uxatu naiean: Eta zu —jarraitu nuen— zer zabi-tza? Zer dala-ta mendaje oriek? Eroria ala? Neskazarra-

ren begirunea goibeldu egin zan. Bai zera erori! Ai bes-terik ezpaltiz... ezbear ikaragarri bat izan dut: beribil batek arrapatua... Eta ori nola? Gogoratzen zera Hida-go goronela? —...! Bai gizona, gure kuadrillakoa zan hura ere, komandante zanean... oso gizaseme alaia zan. Ba, orrexek arrapatu ninduen beribillarekin, orain bi illabete dala. Ospitalean egona izandu naiz erañegun ar-tean. Gorriak ikusirik nago, neuzkan diru-apurrak ere urturik eta... Gaiñerako xeletasunak eman zizkidan ge-ro. Bera izan bide zan kulpagarri ezbear artan, eta orre-gatik ezin zezakean lebe-bidez ezer eskatu, ezer errekla-matu. Aldi artako juezak —nik badakit ori— ez oi zi-ran gaurkoak bezin zorrotzak izaten beribildunen kon-tra, kulpaduna oiñezkoa baldin bazan beintzat. Gaur bai, bestela jokatzin dute juezak, legeak ere gogorrakoa dira-ta. Koronel arrek alare, laguntzeko itza eman omen zion neska gajoari. Etzi joteko esan dit; uste dut zer-bait aterako diotela, gizon zintzoa baita.

Suerta ona izan, ba. Eskarrikasko. Eta bitartean —gañeratu zuen berak, bozean alakoxe urduritasun bat agereraizten zuela— bitartean zuk ezer eman ahal ba-zenezaidake... asko ez baiña... berrogei duro edo... di-rurik gabe nago, bazkaltzeko ere sosirik ez daukat... as-ko eskertuko nizuke... Nik eskua diru-ziskura erama-nik, bost duroko billete bat eman nion, «gutxi-gatik bar-katzeko» eskatuaz (Geiago banuen ere, bost durokoa baizik ez nion eman) Berdin da gizona, borondate one-ko mutilla zera; eskarrik asko, biotzetik. Eta orain ba-noa. Ondo izan eta urren-arte. Estutu zizkidan eskuak, esker-oneko errañu batek begiak argitzen zizkion bitar-tean. Agur... Agur neska. Lenbailen sendotu... Eta alde egin zuen neskazar elbarrituak, txiliki-txalaka, bere zan-go ta beso kolpatuekin, bere ibilkera motel zalantzako-rrarekin eta nere bost duroekin. Begira gelditu nintzaion apurtxo batez, eta gero bideari jarraitu nion nik ere, barrera jolastuta sentitzen nuela. Siñetsiko ba-ote du-zun eztakit: ez nuen ezagutzen emakume hura... Berak aipatzen zuen «Excelsior» kabareta ta ni joten nintza-neko «Excelsior» kafetextea etziran bat, bi ziran, guztiz diferenteak.

Muntaner-kaleko ipui artaz mintzatu zanean ikusi nuen argiro aren jokua. Ondotxo dakit nik nun eta no-rekin ditudan igaroak nere bizi guziko gauak... Baiña «Grazi» aundia egin zidan, dirua ateratzeko zuen gai-tasunaz. Psikolojiaren aldetik ere, txit aipagarri: kalean gizon adintsukoren bat topatu, aspaldiko ezagunak ba-lira bezela arekin mintzatzen abiatu, ta gero aren gi-zontasunean zirika asi... ez zezakean utsik egin! Nola ez poztu, nola ez arrotu gure gizona, emakume batek berarekin pasatako maite-gauak —irudizkoak izan badi-tekze ereaipatzen, gogorazten dizkionean? Ezin ezetz esan beñepein... nola erantzun: «Ez andereño, nik etzai-tut ezagutzen... ni mutil «promala» naiz... nik eztut se-kulan ere gabarik igaro zu bezelako neska batekin!...».

Aipagarria, diot berriz ere.

Zer izena ipiñiko zenioke zuk, irakurle, emakume az-kar arrek egin zidan ziri-sartze oni?

Madrid'en 1967.

R. BOZAS-URRUTIA

Ez Merkenak,

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora po jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gadera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserritarrak bear ditutzen MAKINAK:

BIRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientxat

ADI TA ORO! EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700

• DONOSTIA

ARAGI, LUKAIIKA ETA
ODOLKI ONAK JAN
NAI BA DITUZU EROSI
ORMAIZTEGIKO
MURUA'TAR
PAULO'REN ARAGI-
TEGIAN

TRANSPORTES

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo,
Gijon, Iruña, eta Bilbo'ra.

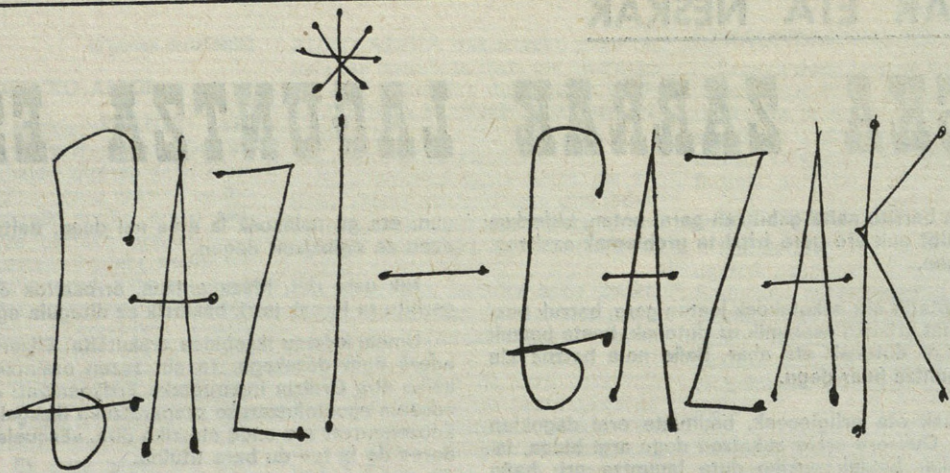
Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

azkar



Mende barriak doguz da... aurrera goaz: Len, ume-zain da inudeak ugari ziran. Oneik euren gona arroekin eta belarri-tako andiekin ikusgarri ibiltzen ziran. Soldaduak be ugari izaten ziran euren inguruan eskupeko txuaren billa. "Inudea maite dauan soldaduak, aurrari mosu" esakun zarra, ordut koa dozue. Aurrari emoten eutsen mosu, baña mosu aurrari inudearentzako izaten zan.

Orduan baziran yuntxoak, seme-alaba bakotzeko inude bat ebenak. Geitxo arraiok. Gaur, inok eztau inoren umerik zaindu nai. Galdut da ogibide ori.

Baño aldi barriak, barri dirata, ogibide barria sortu da ur andietan: Txakur-zaiak. Orta 20 urteko bi neskatillek egunkari baten ointsu yarri eben iragarkia, anuntziua: "Txakurra kalera ataratzeko aukerarik ezpadozue, geuk egingo dogu lan ori. Ortarako eztozue geure urrutizkin onetara deltu besterik".

Egun gitxi barru, ogeitamar txakur baño geiago ebezan euren nardurapean, ta yakiña, bi neskatil gitxi ziran txakurrok zainzteko ta agentzia yarri ei dabe mirabe pillarekin. Negozio polita ei da, ordu pare baten txakurrok parkera ataratzeta.

Alako iragarkiak irakurten diranean beti sortu oi da adar-jotzalleeren bat, eta neskatuok izan eben alako dei bat. Auxe esaten eutsen: "Nik eztaukat

txakurrik, baña zaman uztaitxo bat yarri ta ugaletiek kaletze aratzen banau zuetariko batek, "uau-uau" egitea eskintzen dautzueet, ta etxeraten nozuenean, yarri dozuen tarifa ori pozik ordainduko dautzueet, txakurtxo bat banintz lez".

Alan dozue ba gauzak: Len, umeak zaintzea, txarra; orain txakurrak zaintzea, ona. Alan dozue beste gauza asko.

Esaterako; len, gizonezkoak ule laburra. Orain luzea.

Len, andrazkoak gona luzea; orain laburra.

Len, lar agindu naia txarra; gaur ona.

Len, eskuan txori bat oba zaila, eun egan baño. Orain, eskuan eun oba ei dira, bat egan baño. Ta bein ona ezker, izango da batonbat, txoriak kasue-lan koipetsu yarrita oba dirala esango dabena be. Zer entzuteko eite gagoz! Urrengo ori be bai:

Len, Santu izatea baño gauza andiagorik etzan. Orain... bakizue zer irakurri dodan? Santu egin nai daben askotxo dabillala or-zear ta pretensio ori izatea, Yainkoari adarra yo nai izatea dala. Ez uste izan edozeinek idatzirikoa dala aurreko ori. Mundu onetan Eleizaren magalean ospe andia dauan gizon batek esan dau.

Izan leitekena orixe be! Inori aurreak artu nai izatea ezta izan egundo bedeinkagarri.

Alan ba, "Asko ikusteko, luzaro bizi" diño esakun zarrak.

Orla opa dautzueet irakurle guztieri!

Oña Koxepa'k aurrari egin eban goiz artan; alabatxoa. Bazan poza etxean, sei urteko mutikotxoa lendik ba eben da...

Eguerdian euren semetxo ori ikastolatik etxeratu zanean, aita urten eutsen atera pozez zeterik diñotsola:

—Pelotxu; arrebatxu polit bat ekarri dautzue Paris'tik!

—Egia?

—Bai seme!

—Ta... amatzuk bai al daki?

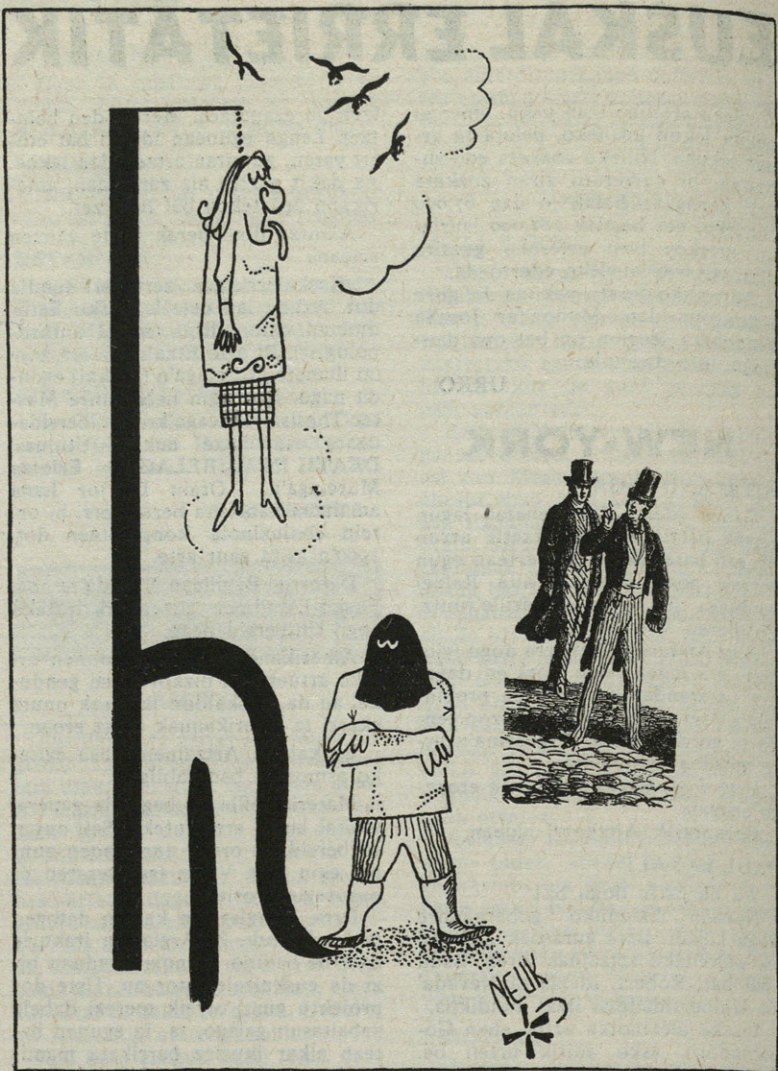
Kandido'k oster, bigarren semetxoa izan eban. Bere lanbideak beartuta, erbestetik zan. Batalatuko eite aita etorri baño len?

—Eeez —esan eban emazteak—. Gura Kandido'k ardurandia izaten dau izenak ezartean eta itxaron egingo dogu, zortzi egun gora-bera, itxuli arte.

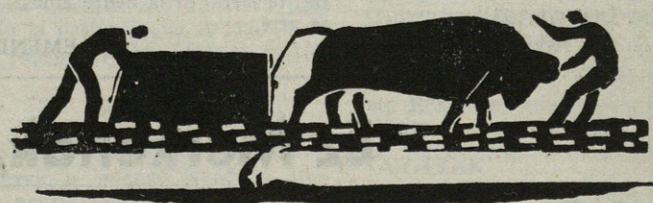
Etorri zan. —Zeu eldu arte egon gara baitaizteko —esa neutson emazteak—. zeuk aukeratu dagizun semetxu barri onen izena. Ze izen ezarriko dautzugu?

—Laitzer asmauko dogu, burua ortarako da-ta. (Apurtxu bat gora begira egon ondoren). Ba... len José daukagun ezker, oni Pepe ezarriko dautzugu.

EBELETXE



—Urkatu diagu horrela ez «hatxe» erabiltzeagatik, bere gogora erabiltzeagatik baizik. Behar zenean batere ez, eta behar etzenean, ugari!!



IPUI LABURRA

ETSAIA ADISKIDETU ZAIGU

Talpiot jaso gabe zegoenean, alderdi guzia aizetako erregeak bere mende zeukan. Ta aren morroi ta mirabeak aize indartsu ta txistulariak mendi ta errekalde, muiño ta bailiera aspiratuak zeuzkaten. Etzan eskualde aretan beste nagusirik.

Bein batean, uste gabe iritxi nintzan alde artara, ta toki aine ederra ta aidea aine garbia, zerua aine urdina ta alako zabala ingurua ikusi bainuan, an gelditu nintzan atzera ta aurrera nere gogora. Aizea bidera atera zitzaidan orduan, eta:

—Zertan ari zera? galdetu zidan.

—Ibili nabil, erantzun nion.

—Ibillion, beraz? —diotsa ta...

Besterik gabe eraso zion nere buruari. An joan zan nere txapela aidean. Aren ondoren makurtu nintzanean, nere soñeko artean sartu zan aize lotsagabea ta neri irrika eraso zidan. Konpondu nituan nere jantzi nastuak. Baiña arek jo ta eratxi ninduan berriro lurrera. Jaiki nintzan kostata. Orduan berriro makildu ninduan esanaz:

—Oa, oakit emen auetatik!

Ni baiño indartsuago zanarekin ezer egiterik etzegoela, ta alde egin nuan andik.

Urira itzuli ta nere etxean sartu nintzan. Andik pixka batera, egin-eziñez urduri, atera nintzan berriro. Konturatuaz edo konturatzeko, nere anak Talpiot'era eraman ninduten. Aizeak zer egin zidan gogoratuaz, zapi ta makillak nerekin artu nituan eta egoitza bat jaso nuan. Etxola artan aize zurrunbillo ta ekaitzetatik gorde nintzan bada-epada ere.

Gau batean, an nengoela, sua bat-batetan itzali zitzaidan. Jaiki bereala ta kezketan atera nintzan kanpora, nere sua nork itzali ote-zuan ikustera, ta etxe-aurrean arkitu nuan aizea.

—Zer bear dek? —galdetu nion.

Aren erantzuna, nere muturrean eman zidan ukabilkada ta belarrietan sartu zidan aize-bolara. Biurtu nintzan nere etxolaruntz. Arek lurrean sartutako makillak aidean zabaldu zituan; sokak eten eta zapiak sakabanatu ta nere etxola ondatu zuan ziara. Etzan ori bakarrik izan. Orrez gainera joka makildu ninduan eta an gelditu nintzan erdi-illik.

Aren aurka egiterik enekala ta berriro kale artera biurtu nintzan. Urian naiz berriro.

Uri barruan, orma artean bizitzekotan nintzan. Berriro nere barruko egon-eziñak astindu ninduan «aize garbia artzera joan bear det», erabaki nuan. Nun arkituko Talpiot' en bezelako aize garbirik? An naiz, ba, nere ezuurrekin. Aizearen erasoetatik nere burua gordetzeko, oraingoa ol batzuek artuta joan ere; ta aiekin txabola sendoagoa egin det. Ondo gordea nengoela uste nuan, baiña aizeak etzuan ala uste. Gaba jetxi zan orduko, an nuan nere sapia astintzen eta ormak dardaratzen. Gau batean nere txabola aidean eraman zuan, oso-osorik.

Aizeak bere lana egin ondoren, eterpe gabe gelditu nintzan. Artu nuan, ba bidea ta kalean zear sartu nintzan urian.

Bein da berriz gertatua, irugarren aldiz ere berritu zitzaidan. Urira itzuli orduko, berriro nere barrua astoratu zan, eta kale artean aspertu egiten nintzan. Ta nere biotzak igesi utzi bear nituan alderdietara bultzatzen ninduan.

—Ez al-dek ikusten? —nion nere buruari— Ez al-dek ikusi an ezin bizi nidekela, bertatik jaurtiki nautela? Ez-iña, eziña dek.

Baiña biotzak besterik uste zuan. Alperrik eten gabe esan: eziña... Biotzak bere aldetik oi egiten zidan barrutik:

—Zergatik ez?

Nerekin, ol eta arriak eraman nituan, eta etxe bat jaso nuan.

Eztet nere etxea goraltzeko gogorik. Txikia izango da, baiña ez nau lotsatzen, beste etxe aundiagoak ikusteak. Ederragoak izango dira, baiña nere etxea naikoa zabal da neretzat. Ezpaidet aundi-aizerik.

Aizeak ikusi zuan nik jasotako etxea ta ate-aurrean jarri ta galdetu zidan:

—Zer dek au?

—Etxea, —erantzun nion.

Parreak eman zion eta esaten dit:

—Eztiat, ala jainkia, ire etxe au baiño gauza parregariagorik ikusi. Beñere ikusi eztekana, gaur ikusten dek, ba, erantzun nik.

—Onek etxe izenik merezi al-dik, gero? —esan zuan erdi-parrez.

—Etxea etxea dek, —nik parre egiñaz arekin.

—Ikusi nai nikek.

Eskua luzatu ta ateari eragin zion. Bereala lurrean zan nere atea. Luzatu eskua ta nere leioak astindu zituan. Beste ukabilkada batekin an dijoaz nere leioak lurrera. Azkenean sapaira igo zaneke, kito nere sapia.

—Nun dek ire etxea? —irrika esan zidan.

Nik ere galdera bera egiten nion nere buruari, baiña ez nuan irri egiteko gogorik.

Beste alditan, aizeak etxea ondantzen zidanean, urirako bidea artzen nuan. Baiña gerotxoago, gertaera batzuen ondoren, urirako atea neretzat itxiak gelditu ziran. An nengoan, ba, aize gorritan inungo babesik gabe. Zer egingo?... Urira joaterik ez neukan. Talpiot'era itzultzerik ere ez; aizeak andik jaurtikiko bai-ninduan. Txabola, naiz etxe bat jaso? Alperrik izango zan aizearen kontra burrukatzea. Baiña nere etxetxoa, txikia zalako ondatu ote-zuan aizeak? Etxe sendoagoa ta aundiagoa egin ba-nu, botako ote-zuan aizeak? Ol lodiagoak artu nituan, eta arri aundiagoz inguratu nintzan. Artu ere, bustiña, karea ta arotz bi-kaiñak. Ta ni aiek zaitzen gau ta egun. Areago oraindik, zimendu sakonagoak egin nizekin nere etxeari. Etxea bukatua zegoen ta sendo zegoen lurrean tinkatua. Ala gauzak

agertu zan nere aizea atean, eta asi zan nere leiattillak jutzen:

—Nor da nere leioan deika? —galdetu nuan.

—Auzoko bat par-irriz erantzun zidan.

—Ze arraiio bear du nere auzoko orrek onelako gau nastuan?

—Etxearen bukaera jaiertzera sartu nai du auzoko onek.

—Baiña emengo oitura al-da auzokoak lapur gizan leiottatik sartzea?

Orduan atea po zidan.

—Nor da nere ate joka? nik galde.

—Ni, ire auzoko au.

—Nere auzokoa ba-aiz, sar adi barrura.

—Baiña ateaitxita zegok.

—Itxita ba-zegok, neronek itxi dedalako izango dek.

—Iriki zak, ba.

—Otzaren bildur nauk-erantzun nion-Ago eguzkia irten arte ta irikiko diat.

Eguzkia atera zanean ez nuan nere ate aurrean inor arkitu. Nere begien aurrean, eremu zabal eta bakarra besterik etzan agiri. Ez zugaitzik, ez baratzerik; lurra ta arri soilla bakarrik. Nerekiko esan nuan:

—Baratze bat sortuko det.

Artu atxurra ta ekin nion nere lanari, lurra urratuz. Landu bezin laster, zugaitxo batzuek aldatu nituan. Euri-sasoi, bustiak piztu zituan nere landare gazteak. Intzak gozatu zuan lurra ta loretu zan nere baratzea. Asko luzatu gabe, nere landare gazteak, zugaitz tantai biurtu ziran.

Alkitxo bat artu ta nere arbolan azpian exeri nintzan itzalpean.

Gau batean, an agertzen zait aizea burundaka. Azi da ari joko, aize ta zugaitzen artean. Aizeak ukabil, zugaitzak muturrekoa. Aizeak, danbal berriro ta zugaitzak, danba! ari. Aspertu zan burruka alper aretan eta an dijoa gure aizea etsita.

Gau artatik aurrera nere aizea gozoago agertzen da gure etxe aurrean. Ura gozoago ta nik ere arrera ohea berari. Agertzen dan bakoitzean, nere alboan exertzeko alxia eskeintzen diot; eta arek mendi gainetako usai gozoa ta baileratako aide biguna ekartzen dit.

Ezpaidu berak lenik aitatzen, nik ere, damutua ikusten bai-dut, eztiot lengo zakarkeririk gogorazten. Alkarrengandik alkarrengandik aldentzeko ordua datorrenean, berriro ere etortzeko eskatzen diot. Eta onela, biok oso auzokide onak gera alkarrentzako; nik, nere biotz osoz maite bai-det eta berak ere, agian, beste ainbeste maite nau ni. SHAMUEL JOSEF AGNON.

Atu al-dezue israeldar onen idaz-tankera ta biotz ikutua? Ba-du zerbait, biotzean arrada sortzeko. Noiz entzungo ote-degu, euskaldun batek Nobel saria irabazi duala, euskeraz idatziaz?

AMILLAITZ

«LARREKO»: IRIGARAI'TAR FERMIN; MEDIKUA

Pozez baterik irakurri dut ZERUKO ARGIAREN 200-garren zenbakia. Edozein euskalduni kilikalditxo bat egingo zion berori ikusteak; baño zenbatez geiago erritik urruti bizi geranori! Atsegingarria, jazkeraz, mamiar eta bere idazle saillaz: eta dauzken bezalakoaz!

Beroien artean Lekuona'tar Emanuel'en lan ederra irakurri dut: irar-kolako uts askotxokin, zoritxarrez. Baño Lan ortan utsarte bat, ixillik utzi ezin dena; gure euskaltzain, idazle jakintsuari ez-ustean igaro zaio. Apaizaz bestelako euskal-idazle Medikuetan, uste izan du Echeberri Saratara bakarrik giñula. Ta Naparrak, gure, zorionez izan dugu «LARREKO», medikua, geren egunetan. Izen ordeko ori Irigarai'tar Fermin, Irigarai'tar Angel euskaltzainaren aita zela, ez jakin nonbait.

Gure Larreko, idazle ezaguna giñun edozein euskal-aldizkarietan, baita gure orduko egunarietan ere. Lenengo aldiko ZERUKO ARGIAREN azkeneko urtetan noiz-zeinka idazten zun. Sail polit eta ikasgarri batzuk badira an. Idazle argi, txukun, mamitsu ta asperkaitza izan giñun Naparroan, biziak iraun zion artean.

Auritzen (Burguete) sortua zela nago. Iruritan urte askoz egon zen sendakin edo mediku. Baztango erri ta baserri geienetan, batez ere irurita eta Lekarozkotan ibillia ta ain maite zutena, ez dute naski ahanzi edo atzendu; ezta atzenduko ere ezagutu zutenak. Ain apal, ixil, zintzo ta ezta bait-zen eri edo gaxoekin. Or egon zen artean Lekarozko gure ikas-tetxeko sendakin bera izan zen. Bera bezin sendakin gogatsurik nekez arkittuko da. Gure baserritarrentzat ura poza zen, beren gaitz edo eritasunen berriak ain ezteki artzen zizkienean eta al ba-zuken, eguneroko ikustaldiekin sendatzeko egiten zittun alegiñak ikusi-ta.

Baztandik Iruñeko gaxotegira aldatu zen, eta urte sail baten buruan, bertako sendakin buru izateko egin ziran txapelketan berak irabazi zun. Eta bere eriotz arte, ziran zitun makal aldiak izan arren, bere lanari pasirik egin zun bere bizia.

Gaxotegian lan asko zuela esan bearrik eztago; baño ala ere alditxo batzuk arrapatzen zitun euskeraz zerbait idazteko.

Erderaz, nik dakitenez, "Guía médica del asistente a moribundos" (Ensayo de apreciar y precisar el estado mental de los enfermos graves) izena duna Iruñen, 1945'an argitara emana da. Apaizentzat neurrigabekoa egiten zaigu. Gañera Iruñeko gotzai Olaetxea'tar Marzelino J'ak goraiatua.

Gaurko ta geroko euskal-idazleak gogoan izan bezate, ba LARREKO, nere biotzeko adixkide aundi izana.

INTZA'R DAMASO AN
Chile'ko Constitución'dik 1967-III-14'an.

"AMIGOS DEL PAIS"KOAK AZKOITI'KO INTXAUSTI ETXEAN

Euskalerrian Peñafiorida Kondeak sortutako Elkarte onek aspaldi on-tan denbora joanari begira eman di-tu egunak. Ba-dirudi bizi berria txertatu nai diotela beren lanari, ta lengo egiñari begira bizi bearrean, gaurko ta geroko lanbideari begira asi nai dutela.

Ain zuzen ere, Azkoiti'ko errian, eta Peñafiorida jaio ta bizi izan zan etxea, egin dira bi egunetan Ikas-Saio batzuek.

Izlari, Madril'dik etorri zan Casa Torres Irakaslea izan zuten eta egun oietako erakutsaldietan,, "Gizarte ta Lurralde Lurelesti edo Geografia" aztertu dira. Aurrena, Albaro Valle Lertsundi jaunak itzegin zien bil-duei, Peñafiorida'ren lana gogora-tuaz, eta gaur ere orduan bezela El-kartearen lana gaur-gaurkoa ta sa-kona egin bear gendukela esanaz. Ondoren Casas Torres Irakasleak bere erakutsaldiak eman zituan In-txausti'ko etxeko giroa berrituaz. Ta gerorako talde berri bat sortu dute. Talde onek "Diru-Ekonomi arazoak eta gure eskualdearen aurrerapena" izango du izena ta lanbidea.

Bizkaia'n ere, beren lana egin du-te "Amigos del Pais"koak. Orain-goan, Bizkaia'ko Kondairari begiratu

diote, ta gai ontan gure artean argi-tu gabe dauden koxka asko garbi-tzeko, Elkarte berri bat sortu dute.

Talde onek bere Etxea sortu nai du "Bizkaia'ko Kondaira Ikasaldiak" izenekoa. Aurrena, Bizkaia'ko Kon-dairaren iturriak billatu nai dituzte ta gerora lagun-billera au alkarren leian arituko da Bizkaia'ko Kondaira zaarra argitara ateratzen.

Diputazioak bere laguntza ta ba-besa ematen diola, zelai zabala du Elkarte berri onek bere lana aurre-ra eramateko. Ba-zan gure artean onelako talde baten premia. Orrega-tik gure txalo guziak merezi dituzte egiteko au bere bizkar artu duten gizonak.

Etxeko-andre: iraun arazi zure
arropei onoko jaboia onein:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilli beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboia bakarra
Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena.

JABON LAGARTO!

SANTA ENGRAZI EGUNA

1

Aitona xalkor, zelaia-barna,
gertaera zarra a'zoan;
Etxeberriko artzainarena
berri daduka gogoan:
Lauso gorri bat ikusi zula
Musulun'go pagondoan;
"Ux, txerri gorri"-esan ziola,
alako bat zalakoan.

2

Andre Santa arek erantzun dio:
"Ez nazu txerri gorria.
Zerutik nator; neri deritzat
"Garazi urre-gorria".
Daziano'ren agindupean
Erio gorri ikusia...
Ermitatxo bat nai dut, artatik
zaitzeko zuen erria".

3

Musulun-gaia deritzanera
erria asi da arriketan;
beirik, idirik, gurdirik duna
ba dabil elkarren leian.
Baiña, arrigarri; aiek gañera
egunez igo ainean,
zeruko Santu nekazariak
bestera ditu gauean.

4

Etxeberri'ko Martin artzaia
gauez zelatan da jarri;
San Isidor'ek sumatu eta
onela dio: "Aida, idi!
Zelatan dagon orri atera
iok ezkerreko begi".
Andik aurrera, ikus-nai ua
begi batekin da geldi.

Aizarna'ko Santa Engrazi ba-sel'za dalata itz bat baño ge'ago
esan eta idatzi da.

Artetxe jaunak ere bein baño
geiagotan gora'patu du bere
idazkietan. Dendora asko ez
dala berrero Zeruko Argia'n ba-sel'z azar onen alde mintza
zaigu. Neskatx doatsu onen
omenez Euskalerrian jasotako

beste zenbait elizatxo ere aita-tu zizkigun.

Aitamen oieri esker diru pix-ka bat ere artzen asiak gaude.
Badakit mendigoizaleen artean ere biltzen ari dirala
Eskupeko sendoen bearrean dago gure erri ontako baseliza zarra.

Nere gaurko asmoa, orde, ez da eskea egitea. Nere gaurko asmoa Jesus'en alde bere bizia eman zuan neskatoaren berri ematea dezu. It onen amaseian bere eguna ospatzen bai degu.

Aspaldi zan, 303'garren ur-tean gutxi gora-bera. Diokle-ziano ta Maximiano agintari nagusien garaiean. Kristauen aurtako eraso-alde gogor aietako batean...

Engrazi aundizki baten ala-batxo gaxtea ta bere emezortzi laguntzalleak Daziano aginta-riaren esk latzetan erori ziran Zaragoza'n.

Goxi ta biguin artu zuan Da-ziano'k Garazi. Baña alperrik. Loxintxak etzuten iruzurtu.

Erantzun zorrotza eman zion agintariari gure neskatzak:

"Zergatik muzintzen dezu, epaile gaizto, egizko Jaungoi-ko dan zeruetako Jauna? Zer-gatik ain gogor zigorkatzen di-tuzu berari elizkizunak eskein-tzen dizkietenak? Zergatik, zuk eta zure nagusiak, ain itxura gabe gorrotatzen dituzute mun-du zabaleko kristauak? Zerga-tik gezurrezko ja'inko-irudiak agurtzea nai dezute?"

Zer ikusi etz'ituan Engrazi'k Gogor ebaindua ta zigortua izan zan. Zaldi baten isatsari lotu ta arrastaka ibillia. Ezurretatik askatua.

Txarrantxa batekin a r a gi guztiak ebaki zizkieten. Ezke-rreko bularra kendu. Kopetan

erdiz-erdi iltzea sartu. Azkenik lepoa moztu...

Engrazi ez da goxokeri ta lo-xintxak bakarrik zoratu ta ase-tzen duten neska.

Bere eginkizunak betetzen dakiana dezu.

Ez dute agintariaren loreak itxutuko. Ezta aren gogorke-riak ikaratuko ere.

Nortasun aundiko neska de-gu. Eraman aundikoa. Trebe ta ausarta.

Zitalkeririk gabe bildur, lotsa ta loxintxak uxatzen dakiana.

Ba-daki egiari aitor egiten. Zuzentasunaren alde ateratzen. Besteen eskubideak babesten.

Itz eta egiteetan erakutsi di-gu nola jokatu.

Bizia emateraño eutsi dio zintzo izateari.

Aizarna'ko mendi tontorrean dagon Santa Garazi'k lagundu dezaiera euskal-gizon eta erria-ri burua jasotzen. Euskal-oi-tu-ra, izakera ta izkuntza gorde dezaizkigula.

Emakumearen nortasuna in-dartu dezala. Bere bear eta ezi-ñetan lagundu dezaiola. Ezpain-muña, tan dirua, gero: biotzean bero-ziña; amandre xarrak, agopekoka, andik aldegin-eziña. Gazte jendeak elkar arki du; ba du bere biozmiña, puska legorra jan bitartean, aurre-egunetik egiña.

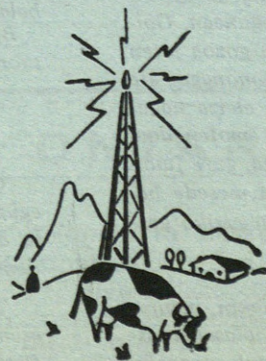
Onelaxe ospatu oi zuten len-go zarrak Santa Engrazi. Gu gutxiago izango ote gera?

"Garazi urre-gorria",
Daziano'ren agindupean
Erio gorri ikusia...

Ermitatxo bat nai dut, artatik zaitzeko zuen erria".

M. ATXAGA

Baserriaren alde
EUSKAL ETA ERDAL



Caja de Ahorros
Municipal de San Sebastián

Banen baneko aзийak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan
etorriak.

Euskal Abestiaren III Sariketa'ren diskoa

Egin da Euskal Abestiaren III Sariketa. Abestu dira sei kanta barri lau konzertuetan, eta orain, diskoen bidez, zabalduko dira. Baña, zein izango da erriaren eran-

tzuna? Abestuko dauz kanta barri oneik? Edo bazturtuko?

Beste aurrengo Sariketa biak ikusita, pena emoten daust. Aina-

beste lan, ezetarako. Orfeoietakoak esaten eben ez eukiela zer abestu. Beti kantetan ebela betikoak. Ez egoala gauza barririk. Baña, egin ziran Sariketak, sortu ziran abesti barriak, eta lengo moduan gagoz. Zeintzuk Orfeoak abestu dabez saritutako abestiak? Izan leiteke kanta areik ez zirala izan egokiak, gaurko euskotarren biotzetara sartzen ez ziranak. Edo izan leiteke gaurko euskotarrak alperrak izan dirala abesti barri areik ikasteko. Dana dala, gauza interesantea izango litzake zergaitik abesti areik ez diran abestuten jakitea.

Orain, III Sariketan, ez dira sortu abestiak Orfeoentzat, erriarentzat baño, zuek eta nik abestu reinkezanak. Guztitarikoak dagoz: lengo usaindunak, protestakoak, ritmo bizidunak.

Askorentzat, saritutako sei kanta onein artean, ez dago euskal usain andirik. Baña, zer da euskal usaña? Nork daki zeintzuk diran euskal musikaren mugak? Euskalduna da Iparragirre'k sortutako zortzikoa? Euskalduna ete da "Gernika'ko Arbola"?

Lengoa irakurri neban emen ZERUKO ARGIA'n enkueta bat

egingo dala III Sariketa oneri buruz. Gauza interesantea benetan. Ordua da futbola bazturtu ta olango gayetan barriketan egitea.

Nire iritzia da ezin garala geldirik egon, atzean gelditzea gura ez badogu. Erri bat, gizonak osotuten dabe, ta gizonak dira gauz biziak. Illak dagoz geldirik, biziak ez. Eta onek esan gura dau, nire ustez, euskal usaña, euskal kutsua, ez dala bakarrik lengoa. Guk sortu geinke euskal kutsudun beste oitura, melodi, ideal barri, Iparragirre'k egin eban lez. Euskal Erria'ren serbitzuan badagoz, euskaldun erri jatorrak onartuten badauz, euskal kutsukoak izango dira.

III Sariketa onegaz, historia erin dogu. Zuetariko askok, zuen botoak ezeñiaz, sei kanta barri eroan doazuez aurrera. Zuzen, oker? Ara emen zuen iritzia:

Abestiak	Donost
Garbiñe	372
Txoria Kaiolan	263
Elgorria izango da?	180
Ames egin dot	256
Lekeitio	25
Bilbo'ko illargia	45
Danetara	1.141

ia Iruña Gazteiz Bilbao Danetara

151	199	143	865
128	255	388	1.034
109	161	184	634
182	242	537	1.217
54	141	396	616
42	95	186	368
666	1.093	1.834	4.734

Orain, diskoen bidez bein eta barriro sei kanta oneik entzungo dozuezenean, zeintzuk sartuko yatzuez barrura?, zeintzuk abestuko dozuez? Sortuko ete da emendik beste euskal ritmo barririk?

Bide barri bat zabaldu da, non amaituko dan ez dakiguna. Oportunidade bat eskeñi yako euskerari. Lortuten badogu gure gazteak, erderaz kantau bearrean euskeraz egitea, egin dogu zeezer ona.

Eta ora'n, IV Sariketa antolatuta bear da. Emon zuen iritzia, idatzi. Eta batez be, entzun. Itzak baño inportanteagoak eginkizunak dira. Entzun daigun ia gure gazteak abestuten dauazan sei kanta oneik. Datozan asteetan ikusitakoak, erakutsiko dauskue IV Sariketarako bide egokia.

XABIER GERENO



Disko onek daukaz Euskal Abestiaren III Sariketan presentauriko sei kanta barriak.

Elorrio'n, elebiz ikastaroak Funkor, Euskal jakintzaren edatzalle

Elorrio'n, FUNCOR, landegi andia dozu. Lugintzarako, baserritarrentzako trezina bikañak egiten dauzan ola berezia, ospetsua.

Elorrio'ri bizi andia damotso. Au ezta bitxi; baña langillien seme-alabekaz egiten dauan lan onuragarria jakintza edatuaz, ori ere txalogarri dozu. Elebiz egiten dabez landegi ortan ikastaroak, berreundazak umetxok, zazpi anderañoren ardurapean. Ta ain zuzen be auxe dogu gaurko gure gaia: Santo Tomas de Aquino egunean, ikasleen egunean izan eben euskal-asterketa, sariketa.

NIRE ERRIKO JAIK gaia jarri eutsen; ta bein-beñean asmatzekotan, lan politak egin ebezan geien-geienak. Norbait garalle atara bear eta Larrañaga'tar Aitor eta Oleaga'tar Maite, amalau urteko neska-mutikoak urten ziran irabazle.

Ta onei eta euren laguntxueri poz eta adore pizkat emon nairik, ementxe jarriko doguz irabazlien idaz-lanok. Or doa neskatoak, bein-beñean idatzi izan eban lantxoak.

NIRE ERRIKO JAIK.—"Nire erriko jaiak garagarri-laren 29'an ospatuten direz, Kepa Deunaren egunean. Goizean goiz asten direz txistulariak euren txistu gozoa jotzen eta erritar guztien agur edo egun on gozo bat emonagaz eta eskiñiaz. Amaiketan, Meza nagusia izaten da, eleiza nagusia. Meza au gure erriko apaiz agurgarriak emoten dau, beste inguruetako iru edo lau abadek lagunduta, gure Jaungoikuari erriko asmo on danak eskiñiagaz eta mesede barriak eskatuagaz erritar guztien alde. Meza au erriko gazteak abestua izaten da.

Onen jarraian gazteen irrintzi eta abestiekin inguratuta zelaira (plazara) jasten dira, an dagozan jolasak ikustera; onek izaten direz: Mutillen pelota-jokoak, txorokil batzea, ariñeketalariek zein ariñago, mutil gaztien aures-

kua eta gero neska-mutillen euskal-dantzak zeñek obeto, lurrezko lapiko apurzea eta bar, onek danok euren sariekin.

Onek amaitzen dirazeneiko erritarrak urdalla utsik aurkitzen direz eta orduan bakotxa bere etxerantza euren konbidauekin pozik, egunotan bazkaria be gozoagoa izaten da, ai... ene...! Ollaskotxo gozoa eta lebatz errea ta abar, baba lapikorik ez beintzat.

Eguerdi ostean txitularia etxerik etxe ibiltzen da erri guztia alaituten. Arratsaldean erroio edo agurtza izaten da eta gero onen ondoren erroierik bikain eta ederra, erriko gazteak naiz agintariak eratua.

Aal nere ikastetxeko lagun maiteak, ze ederrak nire erriko jaiak! Eural eldu arte... agur, agur...".

OLEAGA'TAR MAITE

Orain irakurri dagigun Larrañaga'tar Aitor'en lantxoak:

NIRE ERRIKO JAIK.—"Asiko naiz, lenengo, zein eta zelakoa dan nire erria. Nire erria, ba, Elorrio da. Mendi onetan dago sartunda. Esan leike mendi orreik Elorrio zaindu egiten dabela lapurren eskuetatik, zaindu egiten dabela azeriak azeritxoa lez, kubillean sartunda. Berdezko jantzita alde guztietatik. Bere soloak, udan, txoriz beterik eta lorazko jantzita egoten dira.

Al zelako polita neure erria!

Alango tokita, zelan jaiak be ez dira izango ederrak?

Onek jaiok denporak mermatzen doazenean asten dira, eguzkiak indar guztia galduta dakanean, eguzkia makaldu-ta dagoanean, mendiak eta soloak triste dagozanean; Setiembre lenengo domekan.

Domeka orretan, munduak jira egin dabela Elorrio'ra esan leike. Mundu guztiak Elorrio'n daukaz begiak ipinita. Ortze kubiltxoan azeritxo guztiak sartuta dagozala esan leike.

Emendik eta andik saratia badabil. Jaietako zezenei euren azken eguna allega egin jake.

Barraketan jentia poztu egiten da, eta barraketako saratia, Anbotok be entzun egiten dituz, melako poza ta saratia!

Gabeko txaploak eta suak izar argiak eta iretargia eskutau egiten dabe. Onen gauza ederrak egiten badabez gizonak, zer ez ete dau egingo Jaungoikuak?

Jentia kaletik, parrandan danok, beste batzuk madariak jota be tabernetan. Ori da izatekoa!

Alako bizimodua izaten da jaietan; baña onek amaituta, dana iziltzen da. Azeri guztiak lo dagozala esan leike. Len ezan entzuten txoritxuen abestia besterik eta ora'n axeran ulua baño ezta entzuten.

Tallarreko adarrak euren aboa zabaltzen dabe, ezta logura eukin baebeñ be. Ta gizonak ez tira joaten tallarrera, eroan egin bear dira. Makiñak, len ixilduta, ora'n euren aboak zabaldu egin dabez eta betiko run-rumta entzuten da.

Len lagunez beterik egozan kaleak, bakar-bakarrik geratzen dira.

Noizin beñean kotxeren bat edo bestek urten egiten dau agurra egiñik Elorrio'ri.

Ai Elorrio, Elorrio! Mure jaiak joan jatzuz ta ortxe zagoz kubillean bakar-bakarrik erdi lo".

LARRAÑAGA'TAR AITOR

Lenengo ta bigarren sariak alkartu, ta bion artean banandu ebezan.

Zorionak irakaslemieri ta zorionak irabazle ta enparau aurtxoeri.

Beste ainbeste FUNCOR lantegia zuzendu daroeneri be.

ERREBONBILLO